

spolupráce • projekty • lidé • dotace • granty • peníze

ZPRÁVODAJ

Místní akční skupiny Posázaví

1/2022

Vrstvy města
Benešova

Když do kraje vstoupil
smrtihlav

Do Sázavy za svatým
Prokopem

Řeka Sázava se bude letos uklízet od 8. do 10. dubna. Už posedmnácté!

Sedmnáctý ročník tradičního jarního úklidu známého pod názvem Čistá řeka Sázava se uskuteční **od 8. do**

10. dubna 2022. Jeho podoba bude záležet na aktuálních epidemiologických opatřeních. Dobrovolníci se ale na pomoc řece nemusí vydat jen během uvedeného prodlouženého víkendu, uklízet břehy mohou po celý rok.

„Sbírat odpadky kolem řeky mohou zájemci kdykoli, třeba až do konce vodácké sezony spojené se zamčením Sázavy na konci října,“ řekla Bohunka Zemanová, ředitelka společnosti Posázaví o.p.s., která organizuje úklid osmdesátikilometrového úseku mezi Kácovem a Pikovicemi. Dobrovolníci se mohou k úklidu hlásit prostřednictvím formuláře na www.cistarekasazava.cz. V případě rodin nebo větších skupin doporučujeme přímo kontaktovat Bohunku Zemanovou, e-mail: zemanova@posazavi.com

nebo tel.: 723 881 081. Aktuální informace budou také na facebookové stránce projektu.

Poslední dva ročníky projektu ovlivnila koronavirová pandemie – původně třídení hromadná akce se proměnila na individuální a „protáhla“ se na půl roku. Dobrovolníci k řece vyráželi od dubna do konce října sami nebo po malých skupinkách a ze břehů sbírali vše, co tam nepatří. Jen v loňském roce tak okolí řeky Sázavy „zbavili“ kolem 15 tun odpadků. Jen pro zajímavost: celkové množství odpadků sesbíraných v 16leté historii projektu se pohybuje kolem 400 tun a pomáhalo při tom 15,5 tisíce dobrovolníků! V posledních letech je ale obecně odpadků méně, staré skládky se odkrývají jen minimálně a nové už naštěstí nevznikají.

V prvních letech se řeka Sázava uklízela mezi městem Sázava a obcí Pikovice, v současnosti se čistí pod taktovkou více organizátorů napříč dvěma kraji, Středočeským a Vysočinou. Čistá řeka Sázava byla jedním z prvních projektů svého druhu v České republice, který inspiroval další podobné aktivity. Uklízí se například Berounka, Jizera, Morava, Svratka, Ohře, Vltava, Bečva, Úpa, Kamenice, Labe, Ploučnice, Svitava, Dyje... Uklízejí se už také lesy, okolí silnic, veřejná prostranství v obcích a městech. A je jedno, pod hlavičkou jaké kampaně se tak děje. Důležité je, že se do podobných akcí zapojuje čím dál víc lidí.

jt

MAS Posázaví vyhlásila 6. výzvu k předkládání žádostí o dotace z PRV

Místní akční skupina (MAS) Posázaví vyhlásila 6. výzvu k předkládání žádostí o dotace z Programu rozvoje venkova (PRV). Alokovaných 15 515 825 Kč se rozdělí ve fici (oblasti podpory) 11 – Obnova venkova – školky, školy a spolky.

V rámci tzv. článku 20 (Základní služby a obnova vesnic ve venkovských oblastech) se pak kromě mateřských a základních škol mohou o dotaci ucházet také kulturní a spolková zařízení včetně knihoven. Žádosti o dotace se přijímají do 14. března 2022.

„Víme o více než 20 projektech, které se chtějí o dotace ucházet – jejich potenciální žadatelé to s námi už konzultovali. Tento

postup doporučujeme i dalším zájemcům, předejde se tak případným nedorozuměním a chybám,“ řekla Bohunka Zemanová, ředitelka Posázaví o.p.s., která činnost MAS koordinuje.

Výzva se vztahuje na celé území MAS, pro které je schválena Strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD). MAS Posázaví podpořila v končícím programovém období 2014–2020 v rámci PRV už 82 projektů o celkových nákladech 93,3 milionu korun, dotace z toho činila 61,2 milionu korun. Finanční podpora směřovala mimo jiné na stavební práce, vybavení školních učeben, kuchyní a jídelen, hasičských zbrojnic a kluboven, kulturních zařízení, rozšíření škol-

ních hřišť, obnovu lesních stezek, ale také na boudárnu masa nebo zázemí pro jeho zpracování či pořízení chladírenské technologie.

MAS Posázaví podala v červnu 2021 žádost o schválení Strategie na období 2021–2027, na jejímž základě se pak bude moci ucházet o další dotace z národních a evropských programů. Koncepční část této strategie pak v srpnu 2021 schválil Odbor regionální politiky Ministerstva pro místní rozvoj.

Aktuální informace a dokumenty jsou zveřejněny na webových stránkách <http://leader.posazavi.com/cz/Area.aspx?AreaId=94>.

jt

Krátce z Posázaví o.p.s. a MAS Posázaví

Po roční pauze jsme uspořádali loni v listopadu Společenský večer Posázaví. Dali jsme tak příležitost našim spolupracovníkům, partnerům a příznivcům se sejit, popovídat si a pobavit se při dobrém jídle, pití a hudbě. Komornější, ale milé setkání dokázalo přítomné alespoň na chvíli vytrhnout z dvouleté letargie vyvolané epidemiologickými opatřeními.

V organizaci setkání místních aktérů chce Posázaví o.p.s. pokračovat i v dalších měsících. „Chceme zájemcům nabídnout tyto „pozitivní ostrůvky“, kde by menší skupiny lidí mohly diskutovat o určitých tématech, řešit nastalé problémy, vzájemně si sdílet zkušenosti, protože změny, které jsme zaregistrovali během uplynulých dvou let ve veřejné správě, podnikatelské nebo neziskové sféře, jsou citelné. Ukázalo se například, že některé věci jsou zbytečné, jiným by se měl člověk věnovat víc, ale pořád platí, že by se lidé měli potkávat a povídat si. A je už jedno, jestli tak činí osobně, nebo prostřednictvím techniky s online připojením,“ řekla ředitelka Posázaví o.p.s. Bohunka Zemanová.

V prosinci jsme přijali pozvání majitelů k návštěvě zámku Třebešice. S erudovaným výkladem Elišky Valdové jsme si prohlédli úžasnou výstavu betlémů a sáněk i citlivě zrekonstruované prostory památek. Děkujeme za krásný zážitek a těšíme se na spolupráci v roce 2022!

Stali jsme se mentory pro kolegy z MAS Rakovnícka a MAS Orlicka. Zástupci místních akčních skupin, obcí, měst a sociálních služeb ze zmíněných regionů se zajímali o sociální projekty, které se v Posázaví realizují v rámci Operačního programu Zaměstnanost (OPZ) a které by měly pokračovat v dalším období pod hlavičkou Operačního programu Zaměstnanost plus (OPZ+). Jeden z nich realizuje svazek obcí CHOPOS pod názvem Koordinace sociální práce v mikroregionu, za druhým, nazvaným Obce blíže lidem, stojí RUAH o.p.s. Konzultace se zástupci MAS Orlicko proběhly online, se zástupci Rakovnícka proběhla dvě prezenční setkání – jedno v Rakovníku, druhé v Benešově. Všichni se zajímali o to, jak projekty probíhají, jak jsou přínosné nebo jak se financují.

O zkušenosti z činnosti MAS Posázaví se zajímali také zástupci MAS České středohoří – chtěli vědět, co všechno obcím a městem v regionu nabízíme, jaké máme možnosti, co všechno můžeme dělat...

V rámci 12. výzvy k předkládání žádostí o dotace z IROP byly přijaty dva projekty. Město Bystřice požádalo o finanční podporu na stavbu autobusové zastávky v Nesvačilech, město Jílové chce vybudovat autobusovou zastávku v Pražské ulici. Alokované finanční prostředky jsou jen na jeden projekt, druhý bude veden jako náhradní. O tom, který bude nakonec podpořen, se rozhodne v březnu.

jt

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje Posázaví na období 2021–2027

Posilování regionální identity, rozšiřování a zkvalitňování služeb pro obyvatele, vytvoření moderního vzdělávacího systému nebo funkčního systému terénních sociálních služeb, stabilizace populace v území, kulturní a duchovní rozvoj komunity – to jsou hlavní cíle Strategie komunitně vedeného místního rozvoje Posázaví na období 2021–2027 (CLLD). Její koncepční část loni schválil Odbor regionální politiky Ministerstva pro místní rozvoj. V současné době se připravují programové rámce jednotlivých operačních programů.

Program rozvoje venkova (PRV)

V rámci přechodného období se z něj už rozděluje prvních 15,5 milionu korun. „Šestá výzva k předkládání žádostí o dotaci z PRV byla vyhlášena ještě podle starých pravidel, jsou to ale už peníze z budoucího období,“ uvedla ředitelka Posázaví o.p.s. Bohunka Zemanová.

Operační program Zaměstnanost plus (OPZ+)

V rámci OPZ+ by pod jednou hlavičkou měly pokračovat oba projekty, které se v Posázaví v současnosti už realizují, a to Obce blíže lidem a Koordinace sociální práce v mikroregionu CHOPOS. „Pokud všechno dobře dopadne, tak od roku 2023 během následujících šesti let bychom na ně mohli získat dohromady 20 milionů korun,“ uvedla Bohunka Zemanová. Na těchto projektech je nutná součinnost obcí a měst – z konzultací s nimi vyplývá, že pro většinu z nich jsou přínosem a chtějí v nich pokračovat.

Integrovaný regionální operační program (IROP)

„V současnosti připomínkujeme kritéria přijatelnosti IROPu, oblasti podpory jsou

podobné jako v minulém období, celorepublikově se ale mění systém výzev, příjmu a hodnocení žádostí. Nebude to o bodování, ale o kritériích přijatelnosti – pokud je projekt splní, bude moci být podpořen,“ přibližila Bohunka Zemanová. Předpokládá, že programové rámce IROP budou stanoveny letos. „Budeme jednat s obcemi a městy o tom, které aktivity v IROP podpoříme, jaké projekty už jsou připraveny, abychom na ně mohli peníze čerpat. Chceme tak předejít situaci, do které jsme se dostali v minulém období, kdy jsme kvůli nepřipravenosti projektů museli část finančních prostředků vrátit,“ dodala Bohunka Zemanová. Očekává, že první žádosti o dotace z IROP se budou přijímat v roce 2023.

Místní akční plán vzdělávání ORP Benešov

V současné době se aktualizuje také Místní akční plán vzdělávání ORP Benešov, který je dalším důležitým strategickým dokumentem regionu. Stejně jako dosud bude i v období 2021–2027 jeho součástí seznam investičních priorit, takový „zásobník projektů“. Aktualizuje se dvakrát ročně, nejbližší aktualizace bude v červnu 2022, a zařazení do něj je jednou z důležitých podmínek čerpání dotací z IROP. „Pokud projekt, včetně nákladů na realizaci, v tomto zásobníku nebude, tak žádosti o dotace neprojde. Být v tomto seznamu je jedním z kritérií přijatelnosti,“ upozornila Bohunka Zemanová.

Strategické dokumenty nejsou cárem papíru!

Strategie komunitně vedeného místního rozvoje Posázaví, Místní akční plán vzdělávání ani Strategie cestovního ruchu turistické oblasti Posázaví nejsou pouhým „cárem papíru“.

„Tyto dokumenty se mohou zdát nepotřebnými, někdo jim třeba nerozumí. Někdy se podceňují, ale to je chyba. Jsou důležitým podkladem pro rozvoj regionu. Není to o tom, že někdo najednou dostane nějaký nápad, který chce realizovat. Je to o kontinuitě a koncepci. Například stavby nových školek a škol musí vycházet z demografického vývoje dané lokality, nelze postavit školu a pak do ní nebudou chodit děti. Nebudou se opravovat chodníky tam, kudy lidé nechodí...,“ uvedla Bohunka Zemanová. Strategické dokumenty podle ní popisují dlouhodobou vizi, tedy to, co je cílem rozvoje regionu a jak ho naplnit. Jsou důležitým podkladem pro nakládání s veřejnými prostředky. A pokud v nich nějaký projekt není uveden, region tím dává jasně najevo, že o jeho podporu nestojí.

jt

Ve Velkých Popovicích se hovořilo o novinkách letošní turistické sezóny

O tom, jak propojit činnosti informačního centra (IC) s podnikatelskými aktivitami, jaké dotace lze čerpat na jeho provoz i o tom, co připravují zdejší města a obce na nadcházející turistickou sezónu se v lednu hovořilo na setkání pracovníků informačních center turistické oblasti Posázaví. Jeho hostitelem byla rodinná kavárna s informačním centrem Posezení u Andělky ve Velkých Popovicích a mikroregion Ladův kraj.

S administrativními podmínkami prodeje zboží a služeb informačními centry přítomné seznámil zástupce Asociace turistických informačních center (ATIC) ČR Pavel Hlaváč. Hovořil mimo jiné o komisním prode-

ji, o prodeji za provizi nebo dotacích, které mohou IC čerpat od Středočeského kraje. Informoval také o tom, že ATIC prosazuje zařazení služeb IC do 10procentní DPH místo současné 21procentní sazby.

Ředitelka Posázaví o.p.s. Bohunka Zemanová nabídla spolupráci při prezentaci jednotlivých regionů v rámci propagace Posázaví na velkých akcích, například veletržích cestovního ruchu Holiday World v Praze, Regiontour v Brně a Regiony v Lysé nad Labem, akci Lodě na Labi v Nymburku nebo při akcích ve Vojenském technickém muzeu v Lešanech. Přípravuje se další vydání turistického průvodce Poznáváme Posázaví a doprovodných propagačních materiálů, například Chutě a vůně Posázaví. Pozvala na 17. ročník úklidové akce Čistá řeka Sázava a informovala o vzpomínkových akcích k 80. výročí vystěhování regionu mezi Vltavou a Sázavou kvůli vybudování cvičiště SS.

Z novinek v regionu: Netvořice na jaře otevřou nové městské muzeum s expozicí týnecké kameniny. Novou zajímavostí Kameného Přívozu je historický vorařský úvazový kámen, který byl instalován u řeky naproti restauraci U Horů. V Benešově se otevře největší sci-fi virtuální park Kvantario. Zá-

jemci se mohou vydat na podzemní ferratu ve štolě Václav v Jílovém u Prahy. Lešany zvou k prohlídce nového Památníku Františka Hrubína. Nové vycházkové trasy jsou ve městě Sázava a v Týnci nad Sázavou. Hrad Zlenice rozšířil své zázemí pro turisty.

IC Týnec nad Sázavou „otevře“ kinokavárnu. Regionální muzeum v Jílovém u Prahy se připojí ke Středočeskému kulturnímu létu, uspořádá tradiční Potlach i cyklus přednášek Univerzity třetího věku. V Mukařově se uskuteční tradiční Mukařovské dřevosochání. Neveklovští zvou na koncert houslisty Václava Hudečka či Neveklovskou pouť. Z Benešova na Konopiště se turisté budou moci dovézt na koloběžkách – půjčit si je lze v informačním centru na Masarykově náměstí. Bohatý program připravuje Zámek Berchtold – besedy, bleší trh, koncert Moniky Absolonové, sérii koncertů smyčcového souboru Alma Ansámbl, harfenistky Kateřiny Englichové, letní kina, jazzový koncert Evy Emingerové...

Aktuální informace jsou v Kalendáři akcí na webu Posázaví a na webových stránkách regionálních informačních center.

jt

Kde bude v roce 2022 Posázaví vidět?

Na úvodní otázku je jednoduchá odpověď: na veletržích cestovního ruchu, vybraných památkách a dalších turistických cílech, v tištěných materiálech, na sociálních sítích... Postará se o to Posázaví o.p.s. jako destinační management oblasti kolem řeky Sázavy, mimo jiné i ve spolupráci se Středočeskou centrálou cestovního ruchu.

Připravujeme také další vydání turistického průvodce Poznáváme Posázaví. „Oprášit“ chceme i projekt Chutě vůně Posázaví – brožurku s informacemi o regionálních výrobcích a službách.

Máte ve svém okolí výborného řezníka, pekaře, včelaře, mlékaře, sýraře, bylinkáře, skláře, košíkáře, šperkaře, keramika, kováře...? Budeme rádi za každý váš tip!

A chcete tam všude být vidět i vy? Stačí málo – dát nám o sobě vědět. Dodejte nám své propagační materiály, pošlete tipy na akce, které pořádáte, a my už se zdarma postaráme o jejich další distribuci. Nebo nám s propagací můžete pomoci třeba svou účastí ve stánku na některém veletrhu či akci.

18.–20. března
Holiday World, Praha-Letňany

21.–24. dubna
Regiony, Výstaviště Lysá nad Labem

5.–8. května
Lodě na Labi, Nymburk

3.–6. listopadu
Regiontour, Výstaviště Brno

jt

PIVOVARY

Voda, chmel, slad a... další už záleží na fantazii sládků a chutích milovníků piva. Dáte si raději světlé, tmavé nebo polotmavé, výjimečně ležák či speciál, pšeničné, kvasničkové nebo nealkoholické? V Posázaví máte z čeho vybírat!

Pivovar Ferdinand, s.r.o., Benešov

Zmínky o vaření piva v Benešově se vztahují už k roku 1495, věhlas mu přinesl majitel nealokálního konopištěho panství arcibiskupa Františka Ferdinanda d'Este, jehož jméno dnes pivovar nese. Ochutnejte třeba jeho Maxe, Videň nebo Pěkný čísto.

Taborská 306, Benešov
www.pivovarferdinand.cz
Vlastní prodeje v Benešově

Strategie cestovního ruchu turistické oblasti Posázaví na období 2021–2030

Budování a modernizace expozic a muzeí, revitalizace kulturních památek, podpora služeb v cestovním ruchu, zkvalitnění propagace nebo zvýšení počtu turistických cílů – to jsou jen některé z oblastí připravované Strategie cestovního ruchu turistické oblasti Posázaví na období 2021–2030. Připomínkovat ji mohli místní aktéři v cestovním ruchu – majitelé památek, podnikatelé, města.

Navrhovaná strategie vymezuje deset produktů cestovního ruchu. Patří mezi ně Vodácká řeka Sázava, Svatopropokské město Sázava, Středověké hrady u řeky Sázavy, Ladův kraj, Posázaví dětem, Zlaté město Jílové, Keltové v Posázaví, Cyklisté v Posázaví, Lodě na Vltavě a Technika pro nadšence. Kromě přínosu každého produktu zmiňuje strategie také projekty a aktivity, které by měly přispět k jejich rozvoji. Například k Vo-

dácké řece Sázavě se vztahuje zvýšení kvality služeb hostelu Kácov a kempu v Týnci nad Sázavou nebo zvýšení bezpečnosti jezů. Ladův kraj plánuje prodloužení cyklostezky „Na kole do Prahy“ až k řece Sázavě. S produktem Technika pro nadšence je spojen rozvoj Muzea škodovek nebo investice Ministerstva obrany ve Vojenském technickém muzeu v Lešanech.

jt

Místní akční plán vzdělávání (MAP) II se blíží do finále

Klub tvůrčího psaní, konference, pracovní skupiny, edupointy, webináře, vyhlášení výsledků projektu Benešovsko žije příběhy, Letní škola pro pedagogy... není toho málo, co nabídne ve svém posledním půlroce Místní akční plán vzdělávání II. Po čtyřech letech realizace skončí letos v srpnu. Zapojilo se do něj všech 42 mateřských, základních a základních uměleckých škol z ORP Benešov.

Benešovsko žije příběhy

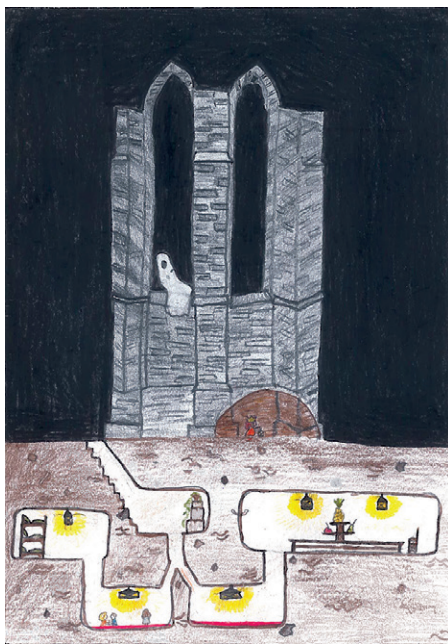
Součástí MAP je literární projekt Benešovsko žije příběhy, který si dal za cíl podnítit tvůrčí dovednosti žáků mateřských a základních škol ORP Benešov. Do jeho třetího ročníku přihlásilo 17 škol 88 příběhů. „V krátké historii projektu je to rekordní číslo, což je skvělé. Příběhy teď budou číst členové odborné poroty a vyberou 20 nejzdařilejších prací, které se stejně jako v předchozích dvou ročnících stanou součástí publikace Benešovsko žije příběhy. Slavnostně ji pokřtíme v červnu,“ řekla koordinátorka MAP Jana Čechová. Loni se do projektu zapojilo 13 škol se 79 pracemi, v prvním ročníku porota posuzovala 82 literárních a výtvarných děl z 11 škol.

„Je vidět, že si děti s příběhy pohrály, že jsou vtipné, kreativní, hodně popouštějí uzdu fantazie,“ popsala Jana Čechová první zběžné seznámení se s letošními dětskými pracemi. Připomněla, že v prvním ročníku, který mimochodem poznamenal nástup koronavirové pandemie, bylo hodně příběhů trochu depresivních, loni už ale byly o poznání veselější.

Novinkou zadání aktuálního ročníku projektu bylo zařazení určitého sousloví do textu příběhu. K dispozici bylo 36 slovních spojení, z nichž si autoři mohli vybrat. „Snažili jsme se tím zvednout laťku tvorby a podle zpětné vazby od učitelek to děti bavilo,“ uvedla koordinátorka MAP Helena Šešinová.

Dotazníkové šetření

Poslední dotazníkové šetření, které se usku-

tečnilo v rámci MAP, bylo zaměřené na rovné příležitosti. „Musím pochválit školy za 100procentní návratnost vyplněných dotazníků. Anketa byla poměrně komplexní a obsáhlá, o to větší poděkování školám patří za to, že tomu věnovaly pozornost,“ konstatovala Jana Čechová. V současnosti se dotazníky vyhodnocují a bude zajímavé porovnat, nakolik se odpovědi liší od téže ankety, která proběhla na začátku projektu před třemi lety.

Konference

Na polovinu května je plánována konference, které se kromě ORP Benešov zúčastní i zástupci partnerských ORP Votice a Vlašim. Jejich vzájemná spolupráce bude jedním z bodů programu. Odpolední blok bude věnován tzv. wellbeingu, modernímu trendu podporujícímu osobní pohodu žáků i pedagogů, a zakončen by měl být kulatým stolem, u něhož se sejdou ředitelé škol s odborníky. „Jde vlastně o to najít způsob, jak ve

škole vytvořit příjemné prostředí, ve kterém se budou děti rády produktivně učit a které bude zároveň pro všechny, tedy i učitele, podporující,“ vysvětlila Helena Šešinová.

Edupointy, webináře a setkání

Připravují se také vzdělávací akce pro pedagogy i rodiče. Patří mezi ně například seriál o zdravém stravování dětí. „Nastartujeme ho webinářem pro rodiče na téma zdravé stravování dětí, pak bychom rádi s rodiči o tomto tématu hovořili i osobně na prezenním setkání. Na závěr školního roku chceme udělat zážitkovou akci, kde budeme s dětmi a rodiči vařit,“ prozradila Helena Šešinová.

Další webinář bude pro rodiče předškolních dětí na téma školní zralost. „Pozvali jsme ředitelku MŠ Čtyřlístek Lucii Duškovou, ředitelku ZŠ Dukelská Hanu Procházkovou a Radmilu Pikorovou z Pedagogicko-psychologické poradny Benešov,“ uvedla Jana Čechová. Uskuteční se také setkání pracovní skupiny Rovné příležitosti na téma speciální třídy ve školách. Na květen je plánován seminář zaměřený na hlasovou hygienu.

Připravuje se také další seminář s Eliškou Růžickovou z Gymnázia Benešov zaměřený na nové techniky výuky tělesné výchovy. Naváže na první podobnou akci, která se uskutečnila loni v září, a bude spojen s praktickými ukázkami.

Uvažuje se také o setkání zástupců škol a samospráv s představiteli podnikatelské sféry, které by se zaměřilo na sdílení informací a zkušeností. Cílem je propojit školy s podnikateli a říct si, co mohou podnikatelé udělat pro školy a naopak jak jim mohou školy pomoci pokrýt poptávku po určitých profesích, například cílenou pomocí žákům 9. ročníků při výběru povolání. V plánu je také setkání ředitelů základních škol a v srpnu se uskuteční čtvrtá Letní škola pro pedagogy.

jt

Jazykové zkoušky na Obchodní akademii Neveklov

A opět tu máme „zkouškové období“. Ačkoli jsme stále „jen“ na střední škole, i naši studenti si pomalu zvykají na zkoušky, které jim otevírají brány do budoucnosti. A u jazykových zkoušek toto platí dvojnásob.

Obchodní akademie Neveklov je již 6. rokem akreditovaným centrem pro konání mezinárodních jazykových zkoušek z anglického jazyka LanguageCert. Naše centrum však vydalo úspěšným řešitelům již desítky certifikátů, neboť zkoušky z obchodního anglického jazyka probíhaly běžně i dříve. Doufáme, že úspěchu se dočkáme i letos. Čtvrtáci se totiž houfně rozhodli využít možnost náhrady své ústní jazykové maturitní zkoušky z anglického jazyka právě mezinárodním certifikátem.

Jen pár dnů před vánočními svátky velmi úspěšně absolvovala svůj jazykový křest ohněm první skupina studentů. Zkoušky IESOL a ISESOL úrovně B2, C1 a C2 SERR

prověřily jejich jazykové schopnosti v ústní i písemné části. Dlouhé týdny konzultací, příprav a testování zajistě přinesly své ovoce a studentům i předčasné vánoční dárky.

Větší část letošních maturantů složila svou jazykovou zkoušku letos 22. ledna. Úroveň B1 je základ pro všechny středoškoláky, svému štěstí však každý musí jít naproti. A jak se zdá, v historii naší školy se rok 2022 nasmazatelně zapíše jako školní rok, kdy „maturitu z angličtiny“ budou mít studenti ještě dříve, než vůbec maturitní zkoušky v květnu a červnu začnou.

Hodně štěstí všem.

Miroslava Hulanová, OA Neveklov

Knihovna v Třebšíně povstala z popela jako bájný pták Fénix

Když se loni na jaře uzavřely knihovny v důsledku nouzového stavu vyvolaného pandemií covid-19, pro občany Třebšína to nebyla žádná velká komplikace. O tom, že mají v obci knihovnu, většina z nich neměla ani tušení. Obec Krňany, pod které Třebšíns s cca 200 obyvateli spadá, si dokonce pohrávala s myšlenkou, že knihovnu zcela zruší.

Knihovna se nacházela v budově hasičské zbrojnice a byla otevřená v sobotu dopoledne jednou za 14 dní. Nenakupovaly se sem žádné nové knihy, knihovna nijak nespoupracovala s nadřazenou knihovnou v Benešově a nevyužívala možnosti půjčování výmenných souborů knih. Za takových podmínek bohužel nebylo mnoho důvodů pro její návštěvu.

O Třebšínu je nutné říct, že je zde velmi aktivní sbor dobrovolných hasičů, jehož základem se za posledních několik let znemoho-násobila a velmi dobře se zde daří propojit starousedlíky s nově přistěhovanými. Hasiči se starají o úklid obce, organizují veškeré kulturní a společenské akce, jako jsou zábavy, dětský den nebo mikulášská pochůzka. Zásahová jednotka bývá často nápomocna při likvidaci spadlých stromů nebo při zásazích na těžko přístupné Posázavské stezce.

Když hasiči získali darem zásahové vozidlo a počet jejich členů i pořádaných akcí vzrostl, rozhodli se zrekonstruovat starou hasičskou zbrojnici. Opravy se postupně dočkala střecha a klubovna, nově vznikla multifunkční místnost pro pořádání přednášek nebo cvičení pro veřejnost. Rekonstrukce byla financována z rozpočtu obce a z něko-

lika dotací získaných prostřednictvím Posázaví o.p.s. z Programu rozvoje venkova a ze Středočeského kraje.

Protože manželka velitele SDH Třebšíns pracuje jako knihovnice v sousedním Hradištku, nabídla pomoc při obnově knihovny umístěné v hasičské zbrojnici. Nejprve připravila anketu pro veřejnost, aby se dověděla, jaké mají místní o knihovně povědomí, o jaké služby mají zájem a kdo by se chtěl na chodu knihovny podílet. Poté se pustila do likvidace starého fondu, který svými tituly připomínal budovatelský fond z padesátých let minulého století. Také prostřednictvím obce podala žádost o dotaci na nové vybavení na Středočeský kraj.

O rekonstrukci místnosti se postarali opět hasiči – vyměnili okno, zrenovovali parkety a místnost nově vymalovali. Ze získané dotace byl pořízen počítač včetně knihovnického programu, tiskárna a veškerý potřebný nábytek – regály vyrobil na míru místní truhlář, stoly a židle byly zakoupeny v nábytkářských obchodech.

Knihovna o sobě dala poprvé vědět loni v červenci na country festivalu Třebšínská zvonička, kde pořádala dobročinný bazar vyřazených knih. Tak se podařilo získat první finanční prostředky na nový fond a oslovit potenciální budoucí uživatele. Největší část práce zabralo uspořádání nového fondu – přebalení knih, které ve fondu zůstaly, i těch, které byly nově pořízeny z darů i koupí. A samozřejmě digitalizace celého fondu. Toho se skvěle zhostila dcera velitele a knihovnice, která je prostředím knihovny odkojená a přirozeně ví, jak na to. A samozřejmě byla nadšená z možnosti přívýdělku.

Do konce roku se tak podařilo dát knihovnu víceméně dohromady a připravit ji na zahájení provozu. Když jsme při novoročním výstupu na Medník vyhlásili, že hledáme knihovnici, nečekali jsme, jak úspěšní budeme. Jana Mäzrová nás velmi záhy přesvědčila o tom, že práce v knihovně pro ni bude velkým koníčkem. Pomohla doladit interiér knihovny, založila facebookový a instagramový účet, nechala navrhnout logo. Dokoupili jsme knižní hity posledních let a přivezli několik souborů z benešovské knihovny.

Obecní knihovna Třebšíns se tak za necelý rok dočkala nového interiéru, vybavení a knižního fondu včetně on-line katalogu. Pracuje v ní milá a nadšená knihovnice a najdete ji na sociálních sítích. Teď už čeká jen na čtenáře. Přejeme jí hodně spokojených uživatelů a věříme, že se stane místem setkávání občanů všech generací.

Petr a Lucie Haškovi

Žáci Archy se zapojili do Tříkrálové sbírky v Petroupimi a Benešově

„My tři králové jdeme k Vám...“ – se zpěvem nejznámější koledy tří králů se děti z mateřské školy a nejmladší školáci ZŠ Archa vyda-

li ve čtvrtek 6. ledna napříč obcí Petroupim, aby popřáli jejím obyvatelům šťastný nový rok plný zdraví, spokojenosti a Božího požehnání. Nechyběl ani doprovod na flétnu a rytmické hudební nástroje.

Všem jsme předali dětmi vyráběné přání, a pokud měli občané zájem, napsaly děti křídou na dveře nápis K + M + B 2022. Jak si ale většina z nás mylně myslí, nejsou to počáteční písmena jmen tří králů – Kašpara, Melichara a Baltazara –, ale zkratka latinského Christus mansionem benedicat, tedy Kristus požehnej tomuto domu.

V pátek 7. a v sobotu 8. ledna se pak v Benešově a přilehlých obcích konala tradiční Tříkrálová sbírka, které se zúčastnila rovněž řada žáků ZŠ Archa. Jedná se o dobrovolnickou akci organizovanou již od roku 2000 Charitou ČR. Do ulic města vyrazilo letos víc než 20 skupinek tří králů, kteří roznášeli požehnání, označovali domy, zpívali a prosili o příspěvek pro lidi v nouzi. Tento projev vzájemné solidarity je zároveň příležitostí k prožití radosti z dobrého skutku.

I přes řadu omezení souvisejících se současnou epidemiologickou situací se podařilo dobrovolníkům v Benešově získat pro Charitu neuvěřitelných 200 988 korun. Prostředky jsou určeny například pro Hospic Dobrého Pastýře v Čerčanech, Centrum domácí péče RUAH, Rytmus Střední Čechy a další. Je velmi milé vidět, že i v tak složité době se najde spousta dobrých lidí odhodlaných pomáhat druhým. Pro děti je to příležitost učit se laskavosti, ohleduplnosti a soucitu k lidem osamoceným, nemocným nebo v nelehkých životních situacích.

Monika Pospíšilová

Benešovská Základní škola Aperto podporuje individualitu dítěte

Důraz na individualitu dítěte, podpora jeho výjimečnosti a talentu a zároveň společné hledání cesty, kterou se bude chtít v životě vydat. Tak lze stručně shrnout principy nové rodinné Základní školy Aperto, která se otevřela loni v září v Benešově. Dočasný azyl našla ve Vile Katuška v Konopištské ulici. Zřizovatelka školy Tereza Váchová plánuje postavit nový objekt v Černošské ulici, kam by se chtěli přestěhovat do tří let. V nové budově bude mít základní škola oba stupně, devět tříd – od prvního do devátého ročníku.

„Filozofie školy vychází z moderních vyučovacích metod, hodně pracujeme s Montessori pedagogikou (jedná se o alternativní výchovně-vzdělávací program, vytvořený lékařkou a pedagožkou italského původu Marií Montessoriovou, využíváme její pomůcky, pracujeme s kritickým myšlením. Podporujeme individualitu dětí, které vedeme k samostatnosti a zodpovědnosti,“ řekla ředitelka školy Lenka Zapletalová. Dalšími principy výchovy, na které kladou důraz, jsou respekt k sobě i druhým, zodpovědný vztah k přírodě a svému okolí, důvěra a z ní vyplývající odpovědnost a svoboda, vědomá komunikace a vnitřní motivace.

V současné době školu navštěvuje 16 dětí v jedné smíšené třídě složené z prvního, druhého a třetího ročníku. Děti jsou z Benešova a okolí. Jak zvládly přechod do nové školy? „Prvnáčky jsou na startu, třetíci byli většinou na domácím vzdělávání, takže přechod pro ně nebyl náročný. S druháky, kteří přišli každý odjinud, jsme se celý podzim „ladičili“, pro ně bylo důležité naučit se pracovat se svobodou a zodpovědností, kterou tady mají. Každý den začínáme tzv. komunitními kruhy, v rámci nichž sdílíme své zážitky, mluvíme o tom, co se ve škole děje, a pro některé děti bylo těžké naučit se naslouchat ostatním, neskákat jim do řeči, vydržet být chvíli v tichu. Děti se učí, že svoboda neznamená dělat si, co chci, ale mít zodpovědnost za to, na čem pracuji, a tomu se věnuji. Nejdůležitější pro nás je pracovat na sociálních, emočních a komunikačních dovednostech, na čemž jsme během podzimu udělali velký pokrok. A teď na tom můžeme stavět,“ popsala Lenka Zapletalová.

Děti jsou podle ní „majiteli“ svého učení, škola je neznámkuje, ale hodnotí slovně. Pracuje se s tzv. mapami učebního pokroku, do nichž si žáci postupně zaznamenávají

jevy, které v daném školním roce zvládnou. „Hodně pracujeme s hodnotovým vzděláváním, náš cíl je vést děti na jejich individuální cestě, aby mohly rozvíjet dovednosti, ve kterých jsou silné a našly svůj cíl v tom, na co se mohou zaměřit, co je baví a v čem mohou být v dospělosti pro společnost přínosem,“ dodala Lenka Zapletalová.

Pedagogický sbor školy tvoří dvě učitelky a asistentka pedagoga a vychovatelka v jedné osobě. Čtvrtá kolegyně zabezpečuje provoz školy – ranní družinu, výdej obědů, úklid... Příští rok, kdy se škola rozšíří o novou třídu, chce do svého týmu přijmout další dva kolegy nebo kolegyně.

Ideální pro práci s dětmi je podle Lenky Zapletalové třída s maximálně 20 žáky. „Dali jsme si strop 15 dětí na třídu, je to dobré nejen pro práci s nimi, ale také pro udržení atmosféry rodinné školy. Chceme, aby se děti i jejich rodiny navzájem znaly, aby se děti mohly při projektové práci potkávat ve skupinách napříč všemi ročníky. Při větším počtu by tento způsob organizace a práce byl náročný,“ prozradila Lenka Zapletalová jeden z cílů, který rodičům a jejich dětem nabízí.

Učení v souvislostech

Školní vzdělávací program Aperta vychází z Rámcového vzdělávacího programu Ministerstva školství. „K dosažení cílů školy používáme moderní pedagogické metody. To, co by měli žáci v daném ročníku zvládnout, pro nás není dogma. Průběžně vyládnou jsou orientační, důležité je, aby žáci na prvním stupni došli k určeným srovnatelným cílům do konce pátého ročníku. Zvládne to každý svým tempem,“ přiblížila Lenka Zapletalová. Dvakrát ročně pořádají takzvané tripartitní schůzky, kde se sejdou učitel, rodič a dítě, a navzájem si sdělí, jakým způsobem dítě pracuje na svých úkolech, jak pokročilo, v čem potřebuje pomoc, co mu jde dobře, zhodnotí práci za uplynulé období a vytyčí si závazky na další část roku.

Vyučování začíná v 8.30 a skládá se z 1,5hodinových bloků. V prvním bloku je většinou matematika a čeština. Po přestávce v druhém bloku se zpracovává téma daného měsíce, které se promítá do všech předmětů. „Děti se učí v souvislostech, aby si mohly

uvědomit, jak se prolínají jednotlivé předměty a vztahy. Témata měsíce přinášíme jako nabídku, děti na jejich výběru spolupracují či samy navrhuji, co by je zajímalo,“ dodala Lenka Zapletalová. Na podzim se například věnovali Benešovu. „Prožívali jsme ho všemi smysly, získali jsme zajímavou formou mnoho informací a přeměnili je ve vědomosti a znalosti. Ocenili jsme nabídku města pro děti. Projeli jsme se ekovláčkem, zašli na sportoviště, hráli jsme městskou hru, zažili jsme nádherné programy v Městské knihovně, Muzeu Podblanicka, Muzeu umění a designu... Děti se moc bavily, byli jsme všichni nadšení,“ vzpomněla Lenka Zapletalová.

Už od první třídy se tu děti učí anglicky. Jsou rozděleny do skupin podle úrovně znalosti jazyka, ne podle věku. Některé děti, které pocházejí z cizojazyčného prostředí, jsou často jazykově dost pokročilé. Škola má proto v plánu více využívat v hodinách angličtiny rodilé mluvčí.

Podle Lenky Zapletalové je zájem rodičů o školu poměrně velký, překážkou ale může být finanční náročnost. Protože se jedná o soukromou školu, příspěvek státu nepokryje veškeré náklady a rodiče musí platit školné. Na jedno dítě činí 5 000 korun měsíčně, sourozenci mají slevu. „Snažili jsme se stanovit částku přijatelnou pro region. Jsou rodiny, pro které je způsob vzdělávání dětí prioritou a ve svém rozpočtu na něj peníze vyšetří, i když mají zcela běžné příjmy,“ dodala.

S respektem k sobě i okolí

Alternativnímu vzdělávání se Lenka Zapletalová začala věnovat nejprve z pozice manažerky, později ho kvůli svým dětem vyzkoušela i v praxi. „Zaujala mě Montessori pedagogika a práce s individuálním přístupem. Je pro mě hodně důležité pracovat s respektem k sobě i okolí a respektovat individuality dětí – nechtít po nich, aby každé dělalo všechno stejně jako ostatní. I komunikační vědomosti, na kterých tady stavíme, a to jak dospělých vůči dětem, tak mezi dětmi navzájem, mi přinášejí radost. Ohromně mě naplňuje vidět šťastné děti a být s nimi ve škole,“ konstatovala Lenka Zapletalová. A připojila jeden příběh. Po Vánocích onemocněla a byla 14 dní doma. Každé dítě ze školy jí tehdy poslalo dopis. „Pověsila jsem si je na stěnu a měla jsem pocit, že se mi hned udělalo trochu líp. Nesmírně jsem se těšila, až budu zase zdravá a vrátím se mezi ně,“ vzpomněla. Těší ji vidět pokroky žáků. „Baví mě sledovat, jak se učí respektujícím způsobem komunikovat, jak umí někomu říct, co se mu na jeho chování líbí, nebo naopak co mu vadí, jak umí ohodnotit svoji práci i práci ostatních. Učí se v tichu naslouchat a mluvit tehdy, když dostanou slovo. Učí se pracovat se svými emocemi, učí se vycházet nejen se svými kamarády, ale se všemi v týmu,“ shrnula Lenka Zapletalová.

jt

Jaký byl rok 2021 v Městské knihovně Benešov?

Stejně jako v předcházejícím roce provoz v knihovně ovlivnila covidová epidemie. Ze začátku roku byla knihovna pro veřejnost zavřena, a tak jsme toto období využili k revizi knihovního fondu nebo vyřazování knih. Od února jsme půjčovali knihy alespoň formou výdejního okénka. Toto omezení trvalo až do dubna, kdy jsme s radostí mohli pustit čtenáře do našich prostor, aby si mohli knihy sami vybrat.

Hned od ledna jsme začali vydávat elektronický newsletter, který si přečetlo celkem už více jak 6 500 čtenářů. Dozvíte se v něm aktuální provozní informace, zajímavosti a novinky z knihovny, ale nechybí ani naše Toulky s knihovnou nebo významné dny. Jakmile jsme otevřeli, začali jsme nabízet služby jako je balení knih a učebnice, kroužková vazba a laminování, které využívají nejen studenti.

Na jaře loňského roku byly instalovány v oddělení pro dospělé a v dětském oddělení venkovní elektrické žaluzie, které byly pořízeny v rámci dotace z Programu rozvoje venkova. Díky nim dochází k efektivní regulaci světla a tepla především v letních měsících, kterou ocení nejen naši zaměstnanci, ale také čtenáři.

Již nějakou dobu půjčujeme deskové hry, které jsme přesunuli z audiovizuálního oddělení a nově si je můžete vypůjčit v dětském oddělení nebo v oddělení pro dospělé. S výběrem vám pomůže jejich rozdělení dle věku a názvu, které najdete na našich webových stránkách.

Dětské oddělení má od června svůj Instagram a Facebook a také svého maskota Bookyho, se kterým se můžete kdykoliv během otevřené doby seznámit.

Knihovna nově umožňuje prostřednictvím Národní knihovny přístup k dílům nedostupným na trhu, která jsou dosud chráněna autorským zákonem (tj. neuplynulo 70 let od smrti všech autorů) a nejsou již dostupná na knižním trhu. Nejen naši čtenáři můžou využít novou službu Kniha z knihovny, díky které dojde k přidružení objednávky k té naší a čtenář tak nemusí platit poštovné.

V létě jsme začali s naší Kafárnou točit a publikovat podcasty, nebo-li Kafárenské rozhovory, ve kterých si povídáme se známými osobnostmi nejen z Benešova. Celkem jsme vyzpovídali už 15 zajímavých hostů, které si poslechl téměř 10 000 posluchačů.

Na podzim jsme otevřeli ve zkušebním provozu T-zónu, prostor pro teenagery, kde jsou k dispozici multifunkční hrací stůl, 2 počítače, flipchart nebo keyboard, samozřejmostí je připojení k wi-fi. Prostor je tak možné využít jak pro učení, tak ke zkrácení dlouhé chvíle při čekání na autobus či vlak nebo zájmový kroužek. Pro menší děti jsme připravili 3 kluby – čtenářský, tvořivý a klub deskových her.

Na podzim jsme zrealizovali několik akcí. Těmi největšími byla Noc literatury, díky které jsme navázali spolupráci s místními divadelními spolky, a dále pak Týden knihoven. Během této celotýdenní akce jsme si poslechl přednášku o léčivých účincích hub, nechyběl tradiční swap, hledali jsme noční knihovnickou kešku a děti si mohly vyzkoušet, jaké je to být knihovníkem. Po celý týden jste nás mohli vidět stylově oblečené.

Také v letošním roce jsme se zapojili do projektu Dobrovolnictví. Během loňského roku jsme tak spolupracovali se sedmi dobrovol-

níky, kteří nám pomáhali s balením knih, doplňováním knihovničky v benešovské nemocnici, se semínkovnou, s prodejem vyřazených knih, swapem a dalšími aktivitami.

Ani spolupráce s jinými organizacemi nám není cizí. Kromě divadelních spolků jsme v loňském roce spolupracovali s organizací Rytmus, o.p.s. (zajištění praxe, realizace přednášky), s organizací Dementia I.O.V., z.ú (realizace přednášky) nebo s Vyšší odbornou školou a Střední zemědělskou školou Benešov (zajištění vánoční výzdoby).

V loňském roce jsme se s knihovnou zapojili do veřejných sbírek, konkrétně do sbírky České dny proti rakovině, sbírky Pamět národa, a za zmínku stojí také sběr starých a nepotřebných mobilů, jejichž sběrem jsme přispěli na aktivity Jedličkova ústavu a škol.

Musíme také zmínit grant Nadace OSF (Open Society Fund) na podporu mediální gramotnosti dětí, který jsme získali s projektem Mediální vzdělávání v Městské knihovně Benešov. Díky této dotaci můžeme uspořádat pro žáky základních a středních škol zábavné workshopy a tematické „únikovky“, vytvořit propagační materiály apod., prostřednictvím kterých mohou děti nenásilnou formou pochopit, jak dnešní mediální svět funguje.

Ac o říct závěrem? Snad jen to, že věříme, že nový rok bude o něco lepší, méně covidový a že budeme mít více příležitostí se s vámi všemi potkávat.

Více informací o knihovně i akcích, které pořádá, jsou na www.knihovna-benesov.cz.

Hana Zdvihalová, ředitelka

Vorařský úvazový kámen připomíná část historie Kamenného Přívozu

Obrovská kamenná kostka, která se objevila u řeky Sázavy proti restauraci U Horů v Kamenném Přívozu, je symbolickou připomínkou dávno zaniklého vorařského řemesla, tolik spojeného s touto sázavskou obcí. Jedná se totiž o bývalý vorařský úvazový kámen, k němuž se „prameny“ během plavení po řece přivazovaly. Byl objeven při rekonstrukci komunikace podél Vltavy v Davli, která ho nabídla Kamennému Přívozu.

„Po jeho očištění jsme jej usadili tam, kam patří, tedy k řece Sázavě,“ uvedl místostarosta Kamenného Přívozu Radek Vokál. Kámen podle něj nebude pouhým symbolem, poslouží také při praktické výuce historie žákům místní základní školy a v neposlední řadě si k němu budou moci uvázat svá plavidla vodáci, kteří zde vystupují z lodí kvůli návštěvě zdejší restaurace U Vemenáče.

jt

Novinky z CHOPOSu: Lesní kino a skupinový vodovod

Byli jste někdy v lesním kině? Ne, nejedná se o překlep, to kino se opravu nachází v lese, konkrétně u rozhledny Špulka nedaleko Lbošína. A v čem je výjimečné? Je zřejmě jediné svého druhu u nás. Romantické komedie, pohádky ani krvavé horory však na programu nemá. Slibuje totiž jiný zážitek – pohled na modré nebe (pokud počasí dovolí), štíhlou siluetu dřevěné rozhledny, zelené špičky mladých stromů, kamennou mapu... a to všechno za příjemného zpěvu ptáků. Název „kino“ si jeho stavitelé prostě jen vypůjčili, protože právě toto kulturní zařízení evokují dva atypické přístřešky se střechou ve tvaru pomyslného hlediště amfiteátru, které tu vyrostly během loňského roku. V případě nepřízně počasí poskytnou přichozím vítaný úkryt, v opačném případě se z jejich pochozí střechy mohou kochat pohledem na okolní krajinu.

„Návštěvníci rozhledny se neměli kde schovat před deštěm ani v parném létě před sluníčkem. Že jsou přístřešky potřebné a funkční, jsme si vyzkoušeli na sklonku loňské sezony, třeba při tradičním Půlnočním výstupu na Špulku. Naplno si to ověříme až letos,“ řekl manažer svazku obcí CHOPOS Miroslav Kratochvíl. Prozradil, že původním záměrem projektu bylo, že

se návštěvníci budou ze střechy přístřešků rozhlížet do okolního lesa, ten bohužel kvůli kůrovci zmizel, než se stavba realizovala.

„Ale myslím si, že lidé o zážitek neprijdou. Okolo rozhledny už rostou mladé stromky, a to dost rychle, takže přichozí mají jedinečnou možnost spatřit seshora špičky stromů, nepotrvá dlouho a budou se dívat zespoda do jejich korun,“ dodal. Náklady na stavbu, kterou realizoval CHOPOS, se pohybovaly kolem milionu korun, z toho většinu pokryla dotace.

Podlaha přístřešků je z kamenných šlapáků – z podobných je vyskládaná kolem rozhledny i mapa území svazku obcí. Pod přístřešky jsou těžké stoly s lavicemi z mořeného jasanu, které slouží návštěvníkům k odpočinku. V případě potřeby přístřešky poskytnou zázemí i účinkujícím, třeba kapelám nebo divadelním souborům.

V letošním roce CHOPOS plánuje ještě rozšířit skladové prostory stánku s občerstvením u rozhledny. „Po sedmiletých zkušenostech už víme, kde nás tlačí bota. Snažíme se lidem nabídnout kvalitní zázemí, prodáváme suvenýry i drobné občerstvení. Ale pořád řešíme, kde zboží uskladnit,“ uvedl Miroslav Kratochvíl.

Rozhledna Špulka byla otevřena v roce 2014. Projekt vznikl ve spolupráci 21 obcí mikroregionu CHOPOS a mnoha jeho partnerů. Podle odhadu ji ročně navštíví kolem 50 000 lidí. „Rozhledna leží na oblíbené turistické trase Český Šternberk – Jemniště – Konopiště, je vidět z velké dálky, parkoviště má hned u silnice, otevřená je celoročně, nevybíráme vstupné...“, vypočítal Miroslav Kratochvíl. Oblíbeným cílem výletů se rozhledna stala i během koronavirové pandemie.

Další informace o rozhledně jsou na: www.rozhlednaspulka.cz.

Skupinový vodovod čeká na kolaudaci

Dosud největší projekt svazku obcí CHOPOS, stavba skupinového vodovodu, je v cíli. „Požádali jsme o kolaudaci a chystáme se na provoz. Začínáme instalovat vodoměry a uzavíráme smlouvy na odběry vody,“ řekl Miroslav Kratochvíl. Na vodovodní řad je v současnosti napojených asi 840 nemovitostí, ale jejich počet poroste s rozšiřováním rozvojových ploch, které se k němu postupně připojí. Vodou bude zpočátku zásobeno asi 2 400 obyvatel, kapacita vodovodu je až 3 150 lidí.

Vodovodní síť dlouhá přes 42 kilometrů se stavěla dva roky. Vodou bude zásobovat sedm obcí, to je 17 místních částí. Náklady dosáhly 271 milionů Kč bez DPH.

jt

Dokončení přístavby jídelny ZŠ Divišov

Déle než jeden rok trávající stavební práce na přístavbě jídelny ZŠ Divišov byly ve svých vnitřních prostorách dokončeny. V nové jídelně je nyní možno využít 116 míst pro strávníky, což je oproti předchozím cca 35 místům značný nárůst.

Celá stavba byla částečně finančně podpořena ze Státního zemědělského intervenčního

fondy z Programu rozvoje venkova v rámci 4. výzvy MAS Posázaví o.p.s., kdy městys žádal o přidělení dotačních prostředků ve spolupráci s DSO CHOPOS.

Přejeme dětem i zaměstnancům ZŠ, aby se jim v nových prostorách jídelny líbilo.

Zdeněk Pekárek, starosta

Týnecké muzeum má novou kastelánku Martinu Hruškovou

Nejen na tradiční akce, ale i řadu novinek se od letošní sezony mohou těšit návštěvníci Městského muzea a hradu v Týnci nad Sázavou. Přípravuje je nová kastelánka Martina Hrušková, která vedení této kulturní organizace převzala 1. ledna 2022.

„Návštěvníci se mohou těšit na tradiční akce, jako jsou Velikonoce na hradě, Muzejní noc, Pohádky na hradě, Oživlý hrad, Týnecký střep, Netopýří noc, Ochotnický divadelní festival a Keltská noc. V závěru roku budou opět adventní neděle oživené koncerty a divadélky. Ráda bych ale také dala víc prostoru dětem. Určitě je bude lákat stezka odvahy či tvořivé dílničky v muzeu. Ty by možná přivítali i dospělí. Mám mnoho myšlenek a nápadů a doufám, že je zvládnou postupně realizovat. Buď v letošním roce nebo pak v následujících letech,“ říká Martina Hrušková.

Pověst týneckého hradu je spojena také s týneckou kameninou. Právě sem totiž tehdejší majitel panství František Josef hrabě z Vrtby umístil kolem roku 1791 jednu z prvních manufaktur na výrobu zboží z jemné kameniny v českých zemích, nová tovární hala (dnešní Hotel Týnec) byla postavena až na počátku 1. desetiletí 19. století. Týnecký hrad – to jsou ale také netopýři, konkrétně letní kolonie netopýra velkého, která obydluje předposlední podlaží hradní věže.

„Kromě stálé expozice týnecké kameniny a netopýrů, kteří v dubnu přiletí a opět budou k zhlédnutí ve věži, se mohou návštěvníci těšit na několik výstav a s nimi spojených vernisáží. Sezónu odstartují hned tři výstavy. Výstava obrazů a soch Mga. Matěje Zámečníka s názvem „Nejistoty jisté NeDoby“ představí díla, která vznikla v posledních „nejistých“ letech a která vyjadřují osobní pohled autora nejen na současnou situaci, ale i na události „jistých i nejistých“ dob minulosti, události fantasmagorické či snové. Výstava bude zahájena vernisáží 1. 4. a potrvá do konce května,“ uvedla Martina Hrušková.

Současné bude probíhat také výstava Viktoriánská doba a její móda, která návštěvníky zavede do let 1890–1910. Krásné doplňky a oděvy muzeu zapůjčí ze své soukromé sbírky Jana Nováková, jejíž rodina pochází z Krhanic. Výstava je naplánována na celou sezónu, tedy od dubna do října, a vždy jednu neděli v měsíci ji provede sama majitelka. Třetí výstavou, přístupnou od 1. dubna do konce října, bude „Týnecká kamenina, jak ji vidím dnes!“. Ve věži Týneckého hradu budou představeny návrhy talířů inspirovaných týneckou kameninou, které vytvořily děti z místní mateřské a základní školy.

Další výstava v galerii nazvaná „Týnecko“ naváže na výstavu Mga. Matěje Zámečníka

a představí díla jeho žáků a studentů. Zahájena bude vernisáží 1. 6. a potrvá do konce prázdnin. Nahradí ji pak výstava „Muzeum, prostor pro mě!“. Tímto projektem chce Martina Hrušková oslovit místní umělce a umělkyně, kteří často tvoří pouze pro sebe či svou rodinu a přátele. Přihlásit se do něj může každý bez ohledu na druh tvorby, vzdělání či věk, stačí, když bude mít vazbu na Týnec a věnuje se umění či designu. Je možné přihlásit malby, kresby, grafiky, fotografie, sochy, plastiky, koláže, 3D objekty, řemeslné či rukodělné výrobky a jiná díla. Výstava vybraných děl se uskuteční od 1. září do konce října.

„Ale nepůjde jen o výstavy. Ráda bych se spojila s okolními domovy důchodců a nabídla jim prohlídky a akce „na míru“ pro jejich klienty, stejně tak chci spolupracovat se základními a mateřskými školami, pracuji i na kvalitnější výzdobě rotundy ke svatbám, plánuji víc akcí s městskou knihovnou a mnoho dalšího,“ dodala Martina Hrušková. Těší se také na chystanou revitalizaci vnitřních prostor muzea.

Další informace zájemci naleznou na nových webových stránkách muzea www.hradtynec.cz.

jt

Martina Hrušková

Dvacet let působila ve zdravotní pojišťovně jako marketingový specialista. Podílela se na organizaci outdoorových akcí, reklamních kampaní, měla na starosti propagaci, grafiku a sociální síť. Současné se posledních téměř 10 let pohybuje

ještě v oboru grafik, byla organizátorem svateb a akcí a především fotografkou. Zde uplatňuje svou „neřest“, která vznikla při jejím studiu střední umělecko-průmyslové školy, a tou je tvoření. Ráda vyrábí různé doplňky, předměty a dekorace.

Výsadba aleje podél cesty v Křenčíně

Koncem loňského roku vysadil Český svaz ochránců přírody Vlašim novou lipovou alej a keřový pás ve spodní části strážné podél komunikace z Mrače do Poříčí nad Sázavou, v části Křenčín. Vysazeny byly obalované sazenice lípy srdčité. Pro výsadbu keřů byly

zvoleny šípky, hlohy a lísky, které se soustředily do menších skupinek, aby se nevytvořila jednotná hmota zeleně. Tento nově vytvořený biotop bude sloužit jako úkryt pro volně žijící živočichy. Na výsadbu aleje získala obec finanční příspěvek z Programu péče o krajinu.

V současné době se zpracovává projekt na obnovu alejí v lokalitě od Ohrady až k Tužince a také u hospodářského dvora obce. V těchto lokalitách dojde k ošetření a kácení stávajících dřevin i k náhradní výsadbě. Opatření se skládá z ošetření jabloní a dalších perspektivních dřevin. Na jabloních bude proveden vstupní řez dlouhodobě zanedbaného ovocného stromu, u ostatních dřevin bude proveden zdravotní řez, u mladých jedinců řez výchovný. U některých dřevin je nutné odstranit keře vrůstající do korun stromů.

Je navrženo zachování stávající zeleně v maximální možné míře. Navrhované odstraňování je pouze z důvodu naléhavé zdravotní a bezpečnostní asanace (nemocné, silně poškozené, usychající stromy). Za odstraněné stromy bude provedena náhradní výsadba. Na místě zůstanou některé stromy, které se upraví na bezpečné torzo jako útočiště zejména pro tzv. saproxylický hmyz (hmyz žijící v mrtvém dřevě).

Zvolenými zásahy na stromech bude podpořen další vývoj tohoto krajinného prvku. Odstraněním náletových dřevin, ostatních stromů a dosadbou proluk bude v lokalitě zajištěna kontinuální existence vegetačního prvku na stanovišti. Opatření bude provedeno v rámci Operačního programu Životní prostředí.

Šárka Zvolská

I pro letošní vodáckou sezonu připravili v Bisportu řadu novinek

Bisport

Zima nám pomalu dává „vale“, a tak mají v půjčovně lodí a raftů Bisport napilno. Na konci března přípravné práce finišují a ve vodácké půjčovně na Sázavě se těší na své první letošní hosty. **V sobotu 26. března přivítá Sázava první vodáky, a to na tradiční akci Odemykání Sázavy.** Řeku Sázavu odemkneme jako vždy v 10.30 pod půjčovnou lodí Bisport v Týnci nad Sázavou. Už nyní si můžete objednat lodě a rafty na první letošní plavbu tím nejkrásnějším vodáckým úsekem na Sázavě z Týnce do Pikovic.

A na jaké novinky se hosté Bisportu mohou těšit? Co zajímavého připravuje callcentrum a jak chce pečovat letos o své hosty? Na to jsme se zeptali Lenky Říhové, která je duší a srdcem zákaznického centra. „Hned na konci února na naše hosty čeká velká novinka,

a tou jsou nové webové stránky Bisportu, které budou modernější, jednodušší a více intuitivní, aby zde každý host našel vše, co hledá a co potřebuje vědět jak při plánování svého výletu, tak i celé dovolené. Na všechny vodáky se již na telefonní lince, u e-mailů a nově i na chatbotu těší jak „ostřílené“ telefonní operátorky, tak i nováčky v našich řadách. Cílem celého našeho call centra je maximální spokojenost našich hostů. Pevně věřím, že se nám to bude dařit a naši hosté budou z našich služeb nadšení a budou se k nám rádi vracet.“

Co hosty čeká na telefonu, e-mailu i webu již víme, a teď k péči o hosty v provozu. „Každou novou sezonu se snažíme do naší nabídky přinést novinky. I letos tomu nebude jinak. Naše vodácká flotila se rozroste o novou dvoumístnou stabilnější kánoe Agara, kterou si budou moci vodáci vyzkoušet na spodním toku Sázavy od Čerčan po Pikovice.

Její stabilitu ocení hlavně vodáčtí nováčky či méně zkušenější vodáci. Druhou novinkou je přidání nového místa, kde budou moci vodáci končit svůj výlet, a to v Choceradech. Věříme, že tuto novinku ocení hlavně vodáci, kteří chtějí vyrazit na kratší jednodenní výlet z Kempu Sázavský ostrov. V kempu v Týnci nad Sázavou chystáme pro vodáky, cyklisty, ale i malé a velké Týnečáky řadu novinek. Pevně věřím, že se jim v kempu bude líbit, a že nás rádi navštíví i v budoucnu,“ uzavírá pozvání do Posázaví Anička z Bisportu.

Nezbývá nám než vodákům popřát krásnou vodu po celé jaro i léto, školákům fajn instruktory, turistům i cyklistům příjemné počasí, všem milou obsluhu a poctivou službu, se kterou se při svých výletech do Posázaví budou potkávat. Jsme tu právě pro Vás a těšíme se na Vaši návštěvu.

Bisportáci

Obnovené lesní stezky v Sázavě prozradí, kdy město vyhořelo i kam jezdil Hurvínek

Chcete poznat lékaře lidumila a sázavského mecenáše Jana Bíska? Chcete se dozvědět, proč v roce 1848 lehla Sázava popelem? Toužíte znát, jaké vlaky kdysi jezdily sázavským údolím z Prahy do Vídně? Nebo jaké druhy stromů lze najít na stránkách podél řeky Sázavy? Stačí se vydat po lesních cestách, které město Sázava nechalo obnovit za zhruba dva miliony korun s pomocí dotace z Programu rozvoje venkova. Kromě úpravy průchodnosti stezek byly po celé jejich délce rozmístěny informační tabule a herní a interaktivní prvky.

„Na tabulkách popisují vznik železnice v Sázavě, která po vrstevnici kopíruje celou strán se stezkou. Uvádím tam mimo jiné všechny lokomotivy, které po trati jezdily a měly svá jména, jako kafemlejnek, Hurvínek, autobus

či Bardotka,“ říká autor textů Milan Štědra.

Na jiné tabuli jsou ukázky stromů a keřů, které se povinně – kvůli erozi – vysazovaly na stráně podél řeky při její regulaci kolem roku 1907. Na dalších panelech je historie altánku a okrašlovacího spolku, historie staré Sázavy včetně areálu U Martina, parku Dr. Bíska, drobných sakrálních památek a pomníků i staré vily Na Důlích, popsal Milan Štědra.

V rámci projektu byly stezky terénně srovnány s příčným sklonem svahu a po celé jejich délce byly umístěny herní, interaktivní a naučné prvky. Informační tabule jsou v místech, odkud je výhled na město a památky, o kterých informují.

jt

Spolek FAKT-UM pořádá malou prodejní výstavu rukodělných výrobků v Sázavě

Hedvábné šátky, brože, obrazy, batohy, sklo, drátované dekorace, šperky, pedigové stavičky, malby, pletené a háčkové oblečení nebo fotografie nabízí malá prodejní výstava v Informačním centru v Sázavě. Prezентuje výrobky členů a příznivců spolku FAKT-UM. Sdružuje tvořivé a kreativní lidi z Benešovska, Vlašimska a Posázaví, kteří své řemeslo nebo techniku dobře ovládají, prostě FAKT UMÍ. Výstava potrvá do 28. března.

„Nastartovali jsme spolupráci s neziskovou Spolek FAKT-UM a v prostorách informačního centra jsme uspořádali malou prodejní výstavu. Tato myšlenka vznikla jako kompenzace za zrušený prosincový jarmark v Sázavě. Výstava představuje rukodělné výrobky našich řemeslníků, umělců a výtvarníků,“ uvedla vedoucí sázavského informačního centra Dagmar Petrovická. Výstava je

přístupná zdarma v době otevírací doby IC, to je od pondělí do pátku mezi 8.00 a 11.30 a od 12.30 do 17.00, v sobotu a neděli je zavřeno.

„Do nového roku jsme vstoupili s odhodláním vynahrudit řemeslníkům alespoň nějaké ztráty ze zrušených akcí v loňském roce. Máme v plánu hodně aktivit a budeme doufat, že se je povede zrealizovat. Připravujeme kreativní dílny pro Festival na zelené louce v Senetíně, Řemeslný den ve Vlašimi jako oslavu 10. narozenin Spolku, Květinový den v Sázavě, Podblanický kreativní jarmark ve Vlašimi atd.,“ říká jednatelka Spolku Martina Štědrová. Na první letošní výstavě v Sázavě se prezentují Kateřina Vodrážková, Martina Štědrová, Jana Gilchrist, Martina Prokopová, Lenka Veselá, Alena Bártova, Naděžda Benešová, Irena Sojková, Ivana

Svobodová, Jitka Michalicová, Jitka Vráželová, Pavel Enderst, Richard Strouhal a Dagmar Petrovická.

Další informace jsou na www.fakt-um.cz.

Foto: Richard Strouhal

jt

RUAH na nové adrese: Křižíkova 2158, Benešov

Péče o nevyčlepené nemocné a jejich blízké, poradenství, pomoc potřebným, mobilní testování na koronavirus...

a do toho stěhování. Tak vypadaly poslední měsíce loňského roku ve společnosti RUAH o.p.s., která na Benešovsku poskytuje sociální a zdravotní péči v domácím prostředí všem, kteří odbornou pomoc potřebují.

Od letošního ledna sídlí RUAH na adrese **Křižíkova 2158, Benešov (areál firmy Quo s.r.o.)**. Vyměnit prostory za větší musela kvůli tomu, že v posledních letech rozšířila své služby, a tím i počet klientů a zaměstnanců. Pronajaté prostory v centru Benešova tak přestaly stačit. „V současnosti máme 38 zaměstnanců, 20 služebních aut a tomu spoustu soukromých aut zaměstnanců i klientů, která nebylo kde zaparkovat. Navíc jsme byli součástí domova s pečovatelskou službou a jeho obyvatele náš provoz trochu rušil, přece jenom chtěli mít klid,“ popsala ředitelka RUAH o.p.s. Marta Vacková. Dva roky se snažili tuto situaci nějak vyřešit, ale pořád to naráželo na otázku místa, financí a možností. Upustili kvůli tomu i od projektu stavby na zelené louce, jejíž součástí měl být i stacionář.

„V neziskovce vždycky všechno ztroskotá na financování, protože takové přestěhování organizace není úplná finanční legrace,“ dodala Marta Vacková. „Pomohla“ jim paradoxně koronavirová pandemie, konkrétně mobilní testovací tým, který postavili jako jedni z prvních na Benešovsku už v prosinci 2020, a který dokázal „vydělat“ peníze v rámci zdravotní péče. „Tím, že jsme pomáhali s řešením pandemické situace, jsme získali finanční prostředky na to, abychom mohli podle našich potřeb rekonstruovat nějaký prostor. Nabídla se firma Quo, která zmenšovala vlastní kancelářské prostory a měla tady k dispozici okamžité místo k pronájmu. Společně jsme provedli jeho kompletní rekonstrukci od podlah, připojení kanalizace a vody až po stropy a vybavení. Ještě nejsme úplně hotoví, chybí nám skříně, takže nejme v krabicích, chybí nám rolety na oknech, takže občas kvůli sluníčku nevidíme na monitor počítače... Přestavba byla velice náročná, protože od prvního kopnutí trvala jen 2,5 měsíce, kdy byl prostor připraven k nas-

těhování. Za to patří obrovský dík všem, kteří se na tom podíleli,“ uvedla Marta Vacková.

Nové prostory podle ní nejen vytvořily důstojné zázemí pro zaměstnance i klienty, ale také vyřešily problém se skladováním kompenzačních pomůcek, postelí pro klienty, vozíčků, van na mytí apod. „V bývalých prostorech jsme měli sklady ve 4. patře a bylo velice nekomfortní s tím manipulovat a vozit to výtahem. Chyběl taky příjezd ke vchodu, takže nakládat pak ty věci do auta nebylo jednoduché,“ popsala Marta Vacková. Dalším přáním, které se podle ní díky stěhování podařilo splnit, bylo vytvoření odpovídajícího zázemí pro zaměstnance. „V kanceláři pracuje jen minimum lidí, většina je v terénu. Teď jim můžeme nabídnout krásný společný prostor na odpočinek, komunikaci a sdílení informací, kde můžeme společně pracovat. Pyšní jsme i na útulnou poradnu pro klienty a návštěvy,“ dodala Marta Vacková.

Díky bedrčským hasičům

Když se loni v prosinci měl RUAH stěhovat, dostihla pandemie i jeho zaměstnance a najednou onemocnělo devět z nich. „Jako zázrakem nám vytrhli trh z paty dobrovolní hasiči z Bedrče, kteří během jednoho nedělního půldne dokázali převést všechno, co RUAH za deset let své činnosti nashromáždil. „Byl to pro mě největší vánoční dárek. V situaci, kdy si myslíte, že už to vůbec nejde a kdy už nemáte sílu, tak přijde někdo a vyřeší to za vás. Bylo to moc hezké a patří jim veliký dík,“ vzkázala Marta Vacková.

Pomoc ve stínu pandemie

Podle Marty Vackové nezakládali před Vánoce 2020 mobilní testovací tým kvůli výdělku. Chtěli ale přiblížit tuto službu do venkovského regionu, kterému pomáhají. „V Benešově se tehdy na testy stály čtyřhodinové fronty, pro spoustu lidí byly navíc nedostupné. Nevěděli jsme, co bude, zkusili jsme proto vytvořit mobilní tým, který za lidmi vyjížděl. Myslím, že jsme v dané situaci mnohým pomohli se vůbec zorientovat, pomohli jsme jim překonat obavy, že nakazí někoho z příbuzných. Tím, že v regionu hygienický mobilní tým nebyl, nás začala hygienická stanice posílat do ohnisek pandemie, do škol, kde bylo najednou potřeba otestovat třeba 100 lidí, do firem, sociálních zařízení...“ vzpomněla.

Během jednoho dne například přímo na místě otestovali všechny klienty domu s pečovatelskou službou, a tím vygenerovali ochranu pro ostatní – to byla jejich hlavní motivace, ne peníze. Postupně, jak se testování stalo povinností, do něj začalo vstupovat více firem a RUAH tuto službu utlumil, protože pro něj byla extrémní zátěž. Vedle testování totiž zajišťoval i svou běžnou činnost – v té době měl například v paliativní péči dvojnásobek klientů proti předchozímu roku. „Dělali jsme všechno za pochodu, většina z nás navíc covidem onemocněla, takže jsme byli

oslabeni, museli se nahrazovat navzájem. Dělali jsme běžně 13 hodin denně bez mrknutí oka. Ano, měli jsme peníze, ale v důsledku extrémní práce. A my jsme ty peníze vložili do vytvoření kvalitního a bezpečného zázemí naší společnosti,“ shrnula Marta Vacková.

Jak se zvýšila poptávka po službách RUAHu, asi nejvíce dokládá statistika domácí paliativní péče. Její pracovníci loni doprovázeli v nelehkém období pokročilého onemocnění 73 klientů, předloni jich bylo 50, rok předtím 36. „Bylo to opravdu hodně náročné. Přišel covid a my jsme se potýkali s tím, jak chránit zaměstnance. V nemocnici můžete udělat „filtr“ a v něm se převléct z ochranného obleku, ale v chodbě bytu, v němž má covid celá rodina včetně pečujících, to nejde. Takže jsme v tom obleku museli doběhnout až do auta... Volili jsme cestu zdravého lidského rozumu, abychom ochránili zaměstnance a nemoc nepřenесли na klienty. Stres byl veliký. Když jsme pak loňský rok v jeho závěru hodnotili s vedoucími služeb, všichni se shodli, že už to nikdy nechtějí zažít. A ani o tom nechtěli mluvit,“ konstatovala Marta Vacková.

Zaměstnanci RUAHu ale loni poskytovali pomoc i v dalších oblastech – třeba v sociálních službách měli více než 350 klientů, ve zdravotní péči jich bylo ještě mnohem víc. „Vyčerpání bylo velké, ten rok nás stál hodně energie, ale na druhé straně nás v mnoha věcech posunul. Naučili jsme se pracovat efektivněji, investovali jsme do IT a cloudových programů tak, aby do nich měli všichni pracovníci přístup i z terénu, a u nás i tam měli dostatek informací. Byli jsme v nouzi, museli jsme proto hledat efektivní řešení, rozhodně to nebylo na pohodu,“ uzavřela Marta Vacková.

Obce (ještě) blíže lidem

Projekt Obce blíže lidem, zaměřený na rozvoj terénní a komunitní sociální práce ve venkovských lokalitách, realizuje RUAH 2,5 roku, před sebou má poslední půlrok. Jeho terénní sociální pracovníci radí klientům v obtížných životních situacích, doprovázejí je a podporují, učí je pomáhat blízkým lidem.

„Měli jsme nějaké představy a plány a sotva se projekt rozkoukal, vypukla pandemie a museli jsme okamžitě reagovat na absolut-

ní změnu podmínek. Sociální práce se v tu chvíli omezila, úřad práce, na kterém závisí vydávání sociálních dávek, byl zavřený. Ze dne na den jsme se ocitli v situaci, kterou nikdo neznal, snažili jsme se na to reagovat a lidem, kteří to potřebovali, pořád pomáhat. Musím říct, že sociální pracovníce projektu se velmi kreativně stávaly koordinátory přirozené pomoci v obcích," vzpomněla Marta Vacková.

Například v době, kdy byly ordinace lékařů zavřené, od nich sociální pracovníce přijímaly e-recepty, vyzvedávaly léky v lékárnách a vozily je seniorům, kteří se k nim nemohli dostat třeba proto, že za nimi jejich rodina kvůli nařízené karanténě nemohla a oni byli odkázáni na externí pomoc. Na druhou stranu to ale potvrdilo, jak je projekt Obce

blíže lidem velmi efektivní. „Ukázala se jeho potřebnost, to, že se najednou stovka lidí v pár našich vesničkách ocitla v naprosto neřešitelných situacích, kdy nebyla schopna si obstarat ani základní jídlo a léky. Sociální pracovníce odvedly neuvěřitelný kus práce, ukázaly odvahu a flexibilitu, vynaložily osobní nasazení, a to i mimo svou pracovní dobu tak, aby opravdu pomohly," popsala Marta Vacková. V projektu je podle ní v současnosti 500 klientů, asi třetina z nich využila pomoc jednorázově v podobě poradenství, ale zbylých 70 procent jsou lidé, kteří potřebují daleko větší penzum podpory.

Projekt bude fungovat do konce letošního roku a RUAH intenzivně jedná o tom, aby pokračoval. „Neumíme si představit, že bychom takovou škálu klientů odřízli od po-

moci, kterou dostali, hledáme řešení i na platformě Místní akční skupiny Posázaví, jednáme se starosty obcí, jak projekt financovat v dalším období," dodala Marta Vacková. Velice si cení zájmu, který mají starostové některých obcí o své občany. Jako příklad uvedla Týnec nad Sázavou, který svým starším občanům velice usnadnil život zřízením senior taxi. „My jsme v tom projektu jenom iniciátorem, inspirací, že takové věci jsou možné. Uděláme šetření, navrhujeme řešení, ale bez spolupráce s obcí bychom ho nezmohli realizovat," poznamenala Marta Vacková. Terénními sociálními službami je podle ní pokryta většina území Posázaví, a to včetně obcí, které tuto spolupráci oficiálně nede-
klarovaly.

jt

Na slovíčko s ředitelkou Rytmusu Střední Čechy, o.p.s. Pavlou Fleischhansovou

Pani ředitelko, jak se vám daří v novém roce a co je u vás nového?

Daří se nám podobně jako všem sociálním službám v tuto dobu. Tedy s nejistým financováním je to složité. Není schválen státní rozpočet, takže nevíme, jakou podporu do-

staneme od státu, což nám dost komplikuje plánování našeho rozpočtu. Nemůžeme naše služby jen tak přerušit nebo tlumit a vysvětlit klientům, že čekáme na finance. Navíc my jsme letos rozjeli novou službu – asistenci pro děti se zdravotním postižením.

Po osmnácti letech činnosti tedy rozšiřujete službu a začínáte pracovat i s dětmi. Co vás k tomu přivedlo?

Víte, během pandemie a online školní výuky se na nás stále více obraceli rodiče dětí se zdravotním postižením, kteří se po zavření škol ocitli bez podpory a s mizivou vlastní službou péči o dítě s postižením a vlastní zaměstnání. Také se ukázalo, že i když školy fungují, chybí dostupná péče pro tyto rodiny. Děti jsou během dopoledne ve škole, ale poté čeká jejich rodiče nepřetržitá péče, docházení na rehabilitace, terapie a tak dále. Rodiče, vyčerpaní dlouhodobou péčí o dítě se zdravotním postižením, se mohou dostávat do sociální izolace, finančních problémů, a tím se zhoršuje situace celé rodiny. Během loňského roku se nám podařilo zaregistrovat novou

sociální službu – asistenci pro děti se zdravotním postižením – a nyní už asistence běží.

Co si můžeme představit konkrétně? Jak vypadá služba osobní asistence pro děti?

V první řadě pomáháme dětem začlenit se do vrstevnické skupiny. Asistenti doprovázejí děti na kroužky, pomáhají jim při sportovních aktivitách, poskytují podporu při činnostech, které by pro děti se zdravotním postižením jinak byly nedostupné. Umožníme tak pečujícím rodičům vydechnout si, získat, byť jen pár hodin, pro sebe. Asistenti v domluveném čase doprovázejí děti ze školy, učí se s nimi, pomáhají jim naplnit čas zábavnou činností, zároveň pomohou dětem v sebeobsluze, při jídle, zkrátka všude, kde je to potřeba.

Koncem roku jste v rámci vánoční kampaně zorganizovali krásnou cestovatelskou přednášku o pěší túře přes Ameriku. Chystáte se organizovat další?

Ano, v březnu přijede Viktora Hlaváčková, která cestuje s ultralehkou výbavou a nízkonákladově. Věnuje se zejména dálkovým horským přechodům a přijede k nám představit svoji novinku – prezentaci pěší cesty do Banátu přes Karpatský oblouk.

To zní moc zajímavě. Co vás přivedlo na nápad organizovat cestovatelské přednášky?

Chceme více oslovovat veřejnost, informovat o našich aktivitách. Služby fungují, klienti o nás ví, ale veřejnost tolik ne. Chceme oslovit skupinu lidí, které naše téma – tedy pomoc lidem s postižením – zajímá, a také získat ke spolupráci firmy. Rádi bychom získali nové dárcy a podporovatele. Mnoho lidí

vnímá naši činnost jako důležitou, oceňují, co děláme. Jsou rádi, že tady kvalitně a profesionálně funguje služba pro lidi s duševním onemocněním i pro lidi s tělesným nebo mentálním postižením. Přispíváme tak ke kvalitě života v okolí.

Co ještě chystáte?

Ve službách se soustředujeme na flexibilní časovou i místní dostupnost k potřebným lidem. Zajistili jsme kanceláře ve Vlašimi i ve Voticích. Podali jsme projektovou žádost na služební auta pro lepší dojezdovost ve vesničkách oblastech a také chystáme velký benefiční koncert. Bude začátkem května a vystoupí na něm Duo Absolut, což jsou dva mimořádně talentovaní mladí akordeonisté, kteří sbírají mezinárodní hudební ocenění. Máme radost, že je oslovilo téma pomoci lidem s postižením a ve svém nabitém kalendáři si udělali čas na koncert v Benešově. Rozhodně to bude výjimečný hudební zážitek.

Další informace jsou na www.rytmusstrednicechy.cz nebo FB @rytmusstrednicechy.

Zuzana Klímová Vaňková

Na návštěvě v Krhanicích

Je jedinou obcí tohoto jména v republice. Jak k němu přišla, těžko říct – snad odvozením od slova krhavý (slzící) či karhan (hliněná nádoba). Zda tu někomu v hluboké minulosti (Krhanice se totiž připomínají už v roce 1228) zbyly oči pro pláč, nebo tu kdosi rozvíjel hrnčířskou živnost, není až tolik podstatné. Důležité je, jak se tu v současnosti žije. A soudě podle rostoucího počtu obyvatel (v posledních 20 letech se zvýšil o třetinu na 1059) jsou Krhanice tím pravým místem pro život. Aby ne. Na jedné straně romantická řeka Sázava, na druhé hluboké Hornopožárské lesy s úchvatnými žulovými skalisky.

„Když se tu občas objeví nějaká parcela na prodej, mívám k ní během týdne tak 30–40 telefonických dotazů. Zájemci se ptají na infrastrukturu, žití v obci... Když se pak na to přijedou osobně podívat, vždycky řeknou, že je tu krásně,“ těší starosta Aleš Papoušek. Zájem o zdejší krajinu podle něj vzrostl i během koronavirové pandemie, kdy lidé „utíkali“ ze svých domovů do volné přírody. Parkoviště na kraji okolních lesů byla tehdy plná. „Cesty zdejší přírodou jsou relaxem pro mysl a příjemné pro fyziku. Přijíždělo sem na výlety i dost rodin s dětmi – jedním z mála pozitiv té doby bylo, že se rodiče svým ratolestem víc věnovali a poznávali s nimi místa, kde žijí,“ dodal starosta.

Pohled do historie

První písemná zmínka o Krhanicích se váže k Ostrovskému klášteru, založenému roku 999, který podle historických pramenů držel v roce 1228 kromě jiného i polovinu Krhanic, druhá polovina patřila pravděpodobně sousednímu kosteleckému panství. Podle Zemských desek měly Krhanice roku 1560 devět usedlostí. Významným byl pro obec rok 1875, kdy dostala povolení ke zřízení samostatné školy, zprvu jednotřídní v prozatímních prostorech, o čtyři roky později otevřela novou školní budovu. Škola se stala centrem všeho dění v obci a funguje zde do současnosti. Dnes je aktivní i místní dobrovolný hasičský sbor založený v roce 1895.

Zajímavá historie se váže také k obci Prosečnice, která je spolu s Dolními Požáry součástí Krhanic. V roce 1916 začal v Prosečnici spolek pro péči o zdraví Humanita budovat sanatorium pro lidi s tuberkulózou. Otevřelo se v roce 1921 pod patronací tehdejší první dámy Československa Charlotty Garrigue Masarykové. Během druhé světové války se proměnilo v kasárna SS, po ní se vrátilo ke svému původnímu

účelu. V současnosti je v něm soukromý resort nabízející hotelový servis se zdravotně sociálními službami.

Investice do budoucnosti

Katastrem Krhanic prochází vodovodní přívaděč, na severní straně obce je vodojem. Vodou z něj je zásobováno téměř 100 procent obce včetně jejích částí. „V Prosečnici zbývá zkolaudovat ještě jeden řad, další vodovodní řady už budovat nebudeme,“ uvedl starosta. Prosečnice je napojena na soukromou čistírnu odpadních vod. V Krhanicích s čistírnou odpadních vod a splaškovými řadami počítáme. Problémem jsou ale velmi vysoké náklady na celou akci kvůli skalnatému podloží. I tak pracujeme na projekčním zpracování splaškových řadů s co největším podílem gravitačních řadů. V současnosti řada pozemků řeší splaškové vody domácími čistírnami odpadních vod – splaškovou vodu z nich pak majitelé zpracovávají na vlastním pozemku, kde se vsakuje. Podmínkou je dle územního plánu obce 1000 m² nezastavěné plochy pozemku. Tento funkční a oprávněný regulativ zabraňuje sousedským sporům,“ vysvětlil starosta.

V budoucnu by měla být splašková kanalizace svedena do nové čistírny odpadních vod, kterou chce obec vybudovat na dvou pozemcích u elektrárny, které získala bezúplatně od státu. Počítá s tím i územní plán. Je v něm zanesen také nový koridor splaškových vod, pro nějž bude nutné získat souhlas majitelů dotčených pozemků. Plánů na vybudování kanalizace se obec nevzdává, i když v současnosti se hrubé náklady na odkanalizování Krhanic odhadují na 160 milionů korun, bez dotace to ale nepůjde. „Nemůžeme se nesmyslně zadlužit, proto je pro nás v současnosti realizace projektu nemožná,“ poznamenal Aleš Papoušek s tím, že věří, že v budoucnu se podmínky dotace pro obec do 2000 obyvatel změní. Zastupitelé podle něj musí myslet ekonomicky, aby obec ustála míru svého zadlužení. „Nechceme se dostat do situace, že bychom museli v noci vypínat veřejné osvětlení, že bychom nemohli nic opravovat..., obec musí normálně fungovat a její zadlužení musí mít únosnou míru,“ dodal. Cílem tedy je v dalším volebním období projekt kanalizace dostat na fázi územního rozhodnutí a stavebního povolení. Firma, která pro obec zpracovávala projektovou dokumentaci, v současnosti aktualizuje rozpočet akce. Realizovat by se pak mohla po etapách – nejprve postavit čistírnu odpadních vod a na ni napojit oblast kolem Hodkova směrem k Chrástu a škole, v další fázi pak řešit vzdálenější oblast od hasičárny k Dolním Požárům.

Z hlediska dotací není podle Aleše Papouška současný počet obyvatel Krhanic ideální. „Mít do tisíce obyvatel je pro obec zajímavé, protože její spoluúčast při dotacích je nižší, většinou kolem 20–30 procent. My máme lehce přes 1000, jsme tedy v kategorii obcí do 2000 nebo až do 3000 obyvatel a dotace pokryjí maximálně 40 až 60 procent, většinou kolem poloviny. Z hlediska ekonomiky je potom podstatné rozhodnout, jestli se s ohledem

na neuznatelné náklady finanční pomoc vůbec vyplatí, což občan většinou nevidí. Takže jde o to si říct, jestli to zvládneme i bez dotace, svépomocí či s pomocí zdejších firem, které nám vycházejí vstříc a my navíc známe kvalitu jejich práce,“ uvedl starosta.

Obec v současnosti rozšiřuje veřejné osvětlení v místech s novostavbami a postupně vyměňuje stávající lampy za moderní ledkové. „Snažíme se tím snižovat nákladovost. Navíc firma, která se nám stará o osvětlení, v nočním provozu snižuje spotřebu elektřiny o cca 40 procent,“ řekl starosta. Problém je nyní podle něj se zvýšenou cenou elektrické energie, kdy oproti předešlému roku u jističů je navýšení o devět procent a u elektrické energie o 48 procent. Před lety se obec pustila do modernizace osvětlení na vlastní náklady, nyní ji chce řešit s pomocí dotace, pokud to bude ekonomicky únosné.

Loni na podzim Krhanice zahájily rozsáhlou rekonstrukci základní školy. Zateplení fasády a půdy, výměna kotlů a rekonstrukce topení přijdou na 13 milionů korun, z toho 6,5 milionu korun pokryje dotace. Ta pomůže i s vybudováním vzduchotechniky – z 1,4 milionu korun uhradí 930 000 korun. „Zároveň je tam hodně neuznatelných nákladů, které budeme financovat z vlastního rozpočtu, například kompletní rekonstrukci elektřiny,“ uvedl starosta. Kapacita školy – 200 žáků – je podle něj je dostatečná, v současnosti ji navštěvuje v průměru kolem 160 dětí. Obec vyřešila i poptávku po místech v mateřské škole, která po rekonstrukci v minulých letech nabízí až 45 míst. „Přijímá děti od tří let a všechny s trvalým pobytem v obci se do ní dostanou,“ poznamenal Aleš Papoušek.

Chvála zastupitelům

Roční rozpočet obce se pohybuje kolem 18 milionů korun, přesto se jí podařilo v posledních letech naspořit kolem 15 milionů korun, z nichž může financovat spoluúčast na dotacích nebo projekty, které realizuje z vlastních zdrojů. „Pochválně jsme spořili. Musím pochválit zastupitele, kteří jsou schopni ekonomicky posoudit, které projekty budou pro daný kalendářní rok prioritní,“ řekl starosta. I když většinu současných rezervy odčerpá rekonstrukce školy – která je ale na druhou stranu pro obec zásadní –, zůstanou ještě 2–3 miliony korun na další projekty a investice.

„Pro mě je rozpočet obce jako rozpočet rodiny – když si půjčíte, musíte to umět vrátit. Snažíme se v Krhanicích přemýšlet v širších souvislostech. Zásadní je pro nás zajistit chod obce, tedy školky a školy, což jsou milionové náklady. Další na řadě jsou pak opravy, rekonstrukce a investice. A nezapomínáme ani na podporu spolků, ať už místních (hasiči, sokolové, spolky Osann, Karhany, Aktivní Krhanice), tak těch, které mají širší návaznost na region a jejichž služby využívají i občané Krhanic, patří mezi ně mimo jiné organizace zdravotně postižených nebo onkologicky nemocných, hospic...“

➤➤➤

Doba přeje aktivním

Podle starosty není v obci nouze o aktivní obyvatele. „Jsme rádi, že je máme a v rámci možnosti je podpoříme. Oceňujeme, když někdo během svého volného času a zdarma dělá něco pro lidi, ať jsou to tradiční spolky, nebo ty nové, jako starosta jsem za to rád,“ dodal.

Velmi dobře v obci funguje kulturní komise – spolu s hasiči připravuje rozsvícení vánočního stromu, organizuje lampionový průvod, ve spolupráci s knihovnou pořádá Noc s Andersenem... Velmi přínosná je komise pro obnovu a rozvoj obce. „Všímá si běžných věcí v obci a upozorňuje na to, co by v daném roce mohlo být prioritou. Máme strategický plán, máme databázi projektů od malých až po velké. Starosta nebo zastupitelé jsou také schopni podpořit i některé záměry, které vymyslí občané,“ konstatoval Aleš Papoušek. Kladně hodnotí také práci stavební komise při obecním úřadu, v níž je šest lidí z oboru. Zaměřují se na větší investiční projekty, vybírají, doporučují a také připravují i drobné projektové dokumentace... „Prostě dělají věci, za které bychom museli platit a takto si je děláme svépomocí. Nedávno jsme třeba řekli rekonstrukci památníku rudoarmějců na místním hřbitově,“ dodal starosta. I tato komise podle něj rozhoduje o investičních prioritách a zastupitelé pak na základě těchto doporučení rozhodují, na co uvolní peníze z rozpočtu nebo z rezervy.

„Je to léta zavedená praxe, funguje to. Podněty shromažďujeme a podle priority je pak zařadíme k realizaci z rozpočtu nebo z finanční rezervy,“ uvedl starosta. Obec má podle něj naspořeno většinou 1–1,5 milionu korun ročně s výjimkou nynější covidové doby. Kvůli ní musela loni odložit vyasfaltování dvou místních komunikací, jednu z nich už ale zařadila do letošních investic. Navzdory nepříznivé situaci se také podařilo dokončit zázemí víceúčelového hřiště. Součástí nové moderní budovy za 4,5 milionu korun jsou záchody, klubovna je určena primárně pro potřeby školy (bude se řešit i pronájem na jednorázové akce zejména spolkům), venkovní šatna, objekt má ekologické elektrické vytápění i krb, dešťová voda se jímá a přebytek vsakuje v areálu školní zahrady...

Spolupráce s chataři a chalupáři

V Krhanicích je nezanedbatelné množství nemovitostí sloužících k rekreaci, na soužití s jejich majiteli si ale starosta nestěžuje.

„Máme chatové osady Sádek, Svatovice, Na Pěnkavech a v Prosečnici, vztah s nimi je založen na spolupráci a respektu,“ uvedl starosta. Poplatky, které obec od rekreatantů vybírá, všichni platí. Přiloží také ruku k dílu při brigádách, například úklidové akci na Sádce. Jako všude jinde se vyskytnou výjimky, ale celkově starosta rekreatanty v obci chválí. „Chceme po nich, aby dodržovali pravidla, a my se jim naopak snažíme vyjít vstříc, když něco potřebují,“ dodal. Jako příklad uvedl opravu komunikace v jedné chatové osadě po přívalemých deštích. Obec dodala materiál a rekreatanti si ji opravili sami. V rámci stavební komise už vymysleli řešení odtoku vody mimo tuto komunikaci, které zamezí dalšímu vymílání povrchu silnice – realizovat ho chtějí už letos.

Poděkování lékařům a zdravotníkům

Bez složitých úvah vloni zastupitelé rozhodli o finanční podpoře pro benešovskou nemocnici Rudolfa a Stefanie. Jako poděkování lékařům a zdravotnímu personálu za jejich nasazení během covidové pandemie jim předali 25 000 korun. Letos nemocnici obdarovali znovu – kromě 15 000 korun z obecního rozpočtu předali zástupcům jejího dětského oddělení ještě velký proutěný koš plný lízátek a dalších 8 500 korun k tomu. „Kvůli protiepidemickým opatřením jsme loni nemohli uspořádat tradiční rozsvícení vánočního stromu, místo něj jsme proto vymysleli sbírku lízátek pro malé a velké pacienty dětského oddělení benešovské nemocnice. Sebrali jsme jich velkou nůši, k tomu přidali 8 500 v hotovosti, které lidé mezi sebou vybrali. Jako starosta jsem pyšný na naše občany, smekám před nimi. Potěšilo a nadchlo mě, že přispěli i lidé, kteří jsou sociálně slabší. Bylo to moc hezké,“ vzpomněl Aleš Papoušek.

A proč lízátko? „Dříve jsme při akci Rozsvícení vánočního stromu do ježíškovy poštovní schránky sbírali přání dětí. Ježíšek jim odpovídal a po svém poštákově poslal kromě dopisu i nějaké drobnosti, jako např. omalovánky, adventní kalendáře apod. Tuto tradiční akci zrušil covid. A tak jsme se zamysleli a vymysleli akci pro malé a velké děti benešovské nemocnice – sběr lízátek a financí na lízátko,“ řekl starosta a přidal ještě jednu úsměvnou historku. Po předání „lízátkového“ daru se mu ozvali s nadsázkou a v legraci ještě z jednoho oddělení benešovské nemocnice, že i u nich ošetřují děti. Koupil proto dvě krabice lízátek a odvezl je tam. „V dětství jsme

byli zvyklí, že jsme za ošetření u lékaře nějaký malý dárek dostali,“ připomněl s úsměvem.

Vzpomínka na Otakara Brouska

U vchodových dveří obecního úřadu visí malá cedulka se siluetou mužské tváře. Pamětníci ji poznají hned, tápajícím napoví text: Zde chodil do školy místní rodák Otakar Brousek, český herec, 28. 9. 1924 – 14. 3. 2014. „Jednoho dne se ke mně na úřad objednal Otakar Brousek mladší s rodinou, že by tátovi, který se narodil v Krhanicích-Hodkově, chtěli udělat pamětní desku. Sami ji připravili a dohodli termín slavnostního odhalení. Je úžasné, když děti tímto způsobem dají najevo, že si svých rodičů váží, že připomenou, kde se narodili a žili,“ vzpomněl starosta. Místní si toho podle něj velice cení – slavnostního odhalení desky se tehdy zúčastnilo kolem 30 lidí a setkání bylo velice spontánní.

V hledáčku kamer

Krhanice se řadí mezi vyhledávané filmářské lokality. K nejznámějším dílům, která zde vznikla, patří třeba situační komedie Jaroslava Dietla a Zdeňka Podskalského z roku 1981 nazvaná Křtiny, v níž si zahráli mimo jiné Miloš Kopecký, Blanka Bohdanová, Jiřina Jirásková, Dagmar Havlová (Veškrnová), Vlastimil Brodský a Libuše Šafránková. Točilo se tu ne náhodou – režisér Podskalský měl nedaleko odsud chalupu. Loni se Krhanice objevily v televizním seriálu Co ste hasiči, který popisuje radosti a strasti vesnických dobrovolných hasičů.

Za knedlíky, dukátovými buchtičkami, máslem i sýrem

„Do Krhanic se ale nejezdí jenom za krásnou přírodou nebo filmovými vzpomínkami. Jsou také oázou pro chuťové buňky. Stačí se zastavit v bývalém hostinci U Krkovičky. Pravda, svíčkovou si tu dnes už nedáte, knedlíky si odsud ale odnést můžete. Je libo obyčejný houskový, bramborový, špekový, ovocný...? Firma FAHO je opravdu umí! Koupit si je můžete ve zdejší prodejně rodinného pekařství Markéty a Roberta Novotných, stejně jako jejich vyhlášené dukátové buchtičky, škvarkové housky, Kolbihy od Krkovičky, koláče, bublaniny, několik druhů chleba... A pokud máte rádi čerstvé mléko, máslo nebo sýr, zastavte se taky v místní prodejně rodinné Farmy Mikoláš – jezdí si sem pro ně lidé ze širokého okolí,“ dodal na závěr starosta.

jt

Kam pro kus dobrého hovězího masa? No přece do Kyselovic hospodářství!

Ten rozhovor mi v paměti zůstane asi dlouho. Protože tolik nadšení, které čišelo z dvojice sedící přede mnou, jsem dlouho neviděl. A přitom jsme si nad šálkem dobrého bylinkového čaje povídali – o volech. Vlastně o chovu skotu, konkrétně skotského plemene aberdeen angus, do nějž se Stanislav a Věra Kyselovi před zhruba sedmi lety pustili. Bez potřebných znalostí a zkušeností, ale s o to větším zápallem – prostě tak, jak to umí jen mladí. Nenechali se odradit nezdar, překonali řadu překážek, a svým záměrem dokázali nadchnout své nejbližší... a to všechno pro „kus fláкотy“, mohl by někdo říct. Tak ať tu fláкотu případný remcal ochutná – protože steak z vyžralého bio hovězího masa z Kyselovic hospodářství v Přestavlkách u Čerčan se jen tak něco nevyrovná!

Jak pohádka Z oříšku královny Mab

Hlavou se mi honí slova známé písně Michala Tučného „zní to jak pohádka Z oříšku královny Mab“. Pravda, on v ní odkazuje na stejnojmennou dětskou knihu Evy Vrchlické, v níž volně zpracovala 12 nejznámějších her Williama Shakespeara. Ale mně příběh Kyselových tak trochu jako pohádka zní. Považte sami: po otevření jejich webových stránek www.kyselovic-hospodarstvi.cz se objeví: „Jsme malé rodinné hospodářství v čele s hospodářem Standou, hospodářkou Věrkou, děvečkou Anetkou a čeledínem Stáníkem (pozn. *ratolesti Standy a Věrky jsou se svou úlohou v rodinném podniku smířeny*). Hospodařit jsme začali po dlouhé úvaze, jakým směrem se chceme v životě ubírat. Chtěli jsme zpomalit a přáli jsme si, aby náš život dostal smysl. Proč se za něčím honit, když vlastně ani pořádně nevíme za čím?“

Zpočátku byl plán jasný. Budeme hospodařit na přibližně 4 hektarech naší zemědělské půdy na krásném kopci Vepří u nás v Přestavlkách. Během příprav jsme si uvědomili, že 4 hektary by naši rodinu neuživily a my bychom museli mít při hospodaření i nadále „klasické“ zaměstnání. Dohodli jsme se

s pantátou, tatínkem Věrky, a pronajali si i část jeho pozemků, které se rozprostírají v malebné krajině mezi konopištským Chludem a Neštětickou horou na kopečku Krásnice. Takže jsme měli k dispozici slušných 32 hektarů, na kterých jsme začali budovat své vysněné hospodářství.

Láska (i ta profesní) prochází žaludkem

„Jsem myslivec, rybář, zvířata mě odjakživa bavila. Od samého začátku jsme věděli, že z našeho vnitřního přesvědčení budeme plnohodnotní bio zemědělci. Zaměření na chov zvířat byla jasná volba, i když jsme stále ještě nevěděli jakých. Věděli jsme, že chceme lidem předávat svoje výrobky a ne být jen běžným „no name“ zemědělským producentem. Hned na samém začátku hospodaření jsme začali používat naši značku Kyselovic hospodářství,“ pokračoval Standa. Vybrat vhodný skot bylo podle něj také otázkou velké náhody. Kamarád, který prodával maso, jim přinesl ochutnat vyžralé hovězí steaky z angusu. „Byly sice z Brazílie nebo Argentiny, ale tenkrát jsme to ještě neřešili. Přivezl nám parádní, mramorované, hodně vyžralé kusy masa, Věrka z nich udělala steaky, ty byly naprosto luxusní. Přisahám, že jsem položil vidličku a řekl jsem „jdem chovat angusy“,“ směje se Standa při vzpomínce a dodává: „Proč vozit maso přes celou planetu, když minimálně stejnou kvalitu dokážeme udělat u nás na kopci?“

Začal toto plemeno studovat, protелефonoval hodiny s chovateli, objížděl je, sbíral zkušenosti, a čím víc věděl, tím víc byl přesvědčen, že je to to pravé plemeno pro ně. Dneska je vděčný, kolik času mu kolegové chovatelé věnovali. Rozhodnutí u Kyselů bylo tedy jasné, chovat začnou skot plemene aberdeen angus. V pátek 13. listopadu 2015 přivezl Standa prvních 10 plemenných jaloviček angusu v červené barvě (red). Aby práce neměli málo, pořídili si Kyselovi ještě několik kusů koz „pro radost“, pak ale jednou z nadojeného mléka zkusili vyrobit sýr a zjistili, že je super, byť kozi produkty jinak nemuseli. A tak

padla volba na sýrárnu. „Už jsme to řešili s veterináři, bylo to schválené, mělo se začít stavět, a v tom jsem to utnul. Je to totiž tak extrémně časově náročné, že jsme od toho šli radši pryč. Na hospodářství jsem sám, i když mi manželka hodně pomáhá, má ale svoji práci, a děti chodí do školy,“ zavzpomínal Stanislav. Ke zvrácení jejich rozhodnutí přispěla i malá příhoda – chtěli na pár dní odjet, ale nepodařilo se jim nikoho naučit postarat se o kozy, které se musí minimálně jednou denně podojit. „A to jsme měli k dojení jen dvě kozy, co bychom dělali v momentě, kdybychom jich měli 15 nebo 20? Bylo to neschůdné, takže manžel zatahl za záchrannou brzdu,“ dodala Věra. Kozy přesto stále mají – malé stádečko, které jim dělá radost. „Máme hnědé české plemenné kozy, je to hezký malý chov, ale momentálně spíš zájmový, chodíme se k nim uklidňovat, kozy léčí,“ směje se Standa a dodává, že zatím zůstanou u původního plánu mít vlastní boudu na hovězí maso a to v okolí prodávat.

„Aberdeen angus je nejrozšířenější plemeno skotu na světě, takže je všude obrovsky zastoupené, bohužel se ale v ČR nevyužívá jeho potenciál, a to z důvodu, že má pomalejší růst, a když se chová intenzivním způsobem, tak dost ztučňuje. Češi jsou z dob minulých zvyklí na libové maso, a to nejlépe z mladých býčků. Jenže takové maso je bez šťávy a také téměř bez chuti – jak je známo, tuk je nositelem chuti. My lidem přinášíme kvalitní bio hovězí výhradně z volků, výjimečně z jalovic. Angusí volci a jalovice mají maso krásně mramorované. Mramorování znamená, že se tuk ukládá do svalu v podobě tenkých vláken. Díky tomu je maso křehčí, šťavnatější a daleko chutnější. Děláme dospělé volky a jalovice, což nedělá mnoho chovatelů, je to obrovsky nákladné. Snažíme se porážet až skoro tříleté kusy, aspoň přes 30 měsíců staré, protože maso z nich je neporovnatelně lepší. Necháváme ho pak ještě dozrát (vystařit) – třetinu rodinného domu jsme přestavěli na boudu s tzv. zracími boxy, v nichž maso dozrává minimálně tři týdny, dřív k zákazníkovi od nás nesmí,“ dodal Standa. Prodávají takzvané ze dvora, maso nezaváží do žádného obchodu. Zákazníci mají hlavně v regionu, a tak by to mělo i zůstat. Velké balíčky nebo bedýnky nenabízejí – klidně vám prodají třeba jen kilo kličky na guláš – maso je podle nich lepší kupovat čerstvé, a ne jím plnit mrazáky,

>>>

nicméně zákazník si může koupit masa kolik chce, množství nijak neomezuje. Pokud si zákazník není jistý, jaké kousky si má vybrat, Kyselovi mu rádi s výběrem pomohou a doporučí i své osvědčené recepty.

Dlouhé čekání na první „sousto“

Chovu skotu se Kyselovi věnují již sedm let. „Jsme pořád zemědělští nováčci, i když historicky rodina Věrky byla odjakživa zemědělská. I přesto, že je to nekonečný příběh, neměnili bychom,“ shodně přitakávají. Jejich v současnosti 57hlavé stádo se pase na loukách v Černíkovcích nedaleko Konopiště, nějakých 20 kilometrů od Přestavlk. To je coby kamenem dohodil, chce se mi říct. Hospodář je ale jiného mínění. „Každý den pendluji mezi Přestavlkou a Černíkovci, když jsou porody, tak se tam otáčím i čtyřikrát denně, to už je moc,“ posteskl si. Naštěstí to ale není celoročně, jen zhruba od půlky února do půlky dubna. „Býka pouštíme do stáda okolo

„Bavíme se o skotu a ten ani tak pestrou stravu nepotřebuje, je přezvýkavec, a tím pádem nemá rád změny v potravě, každá změna znamená problém a minimálně 14denní zvykání si na změnu. Směsi nepoužíváme, i když by mě tolik nevadily, ale při chovu angusu by to byly jen vyhozené peníze. Naše zvířata se celoročně pasou, kromě nejmokřejšího zimního období, kdy by pastviny zničila, to je máme v zimovišti. V zimním období krmíme naše zvířata jetelotravními senážemi a senem. Jelikož jsme bio zemědělci, nepoužíváme žádná umělá hnojiva a žádné pesticidy. Musíme si vystačit s kompostem, který si vyrábíme z hluboké podestýlky, a plodinami zlepšujícími půdní vlastnosti. Dále pole a louky vápníme, sbíráme kámen a také jsme ručně vytrhávali jedovatý durman. V současnosti do pastvin a luk, se svolením vlastníků půdy, sázíme ovocné stromy a jeřabiny. Vybudovali jsme krásnou tůň, kterou nám obývají různé druhy žab, vodních brouků,

jiného nevyměnil, ale je třeba, aby si lidé uvědomili a vzpomněli, že potraviny nerostou v obchodních centrech, ale že vše začíná u zemědělce. Nebude zemědělec, nebude co jíst. Dotace nám všem zlevňují a zpřístupňují potraviny,“ dodal.

Pohled do budoucnosti

Kde se vidí Kyselovic za deset let, ptám se. „Pořád tady doma, spolu, doufáme, že budeme minimálně tak šťastní jako teď, že nám všechno půjde,“ konstatuje Standa bez zaváhání. A hned prozradí i nejbližší plány – už letos, až skončí hospodářský rok, zvětší plochu, kterou obhospodařují, o dalších 20 hektarů. „A taky nechceme jít jen cestou masa, ale rozšíříme činnost,“ prozradila Věrka. „Nechceme být závislí pouze na prodeji masa a hlavně je pro nás důležité nabídnout našim zákazníkům širší sortiment produktů z našeho hospodářství. Produkci masa nemůžeme rozšiřovat do nekonečna, řezník mi sice maso vykostí, ale další zpracování už je čistě na mně, ale já u toho potřebuju dělat i zemědělství. Nicméně v této fázi máme masu dostatek, abychom uspokojili poměrně velké množství zákazníků a to i nově přichozích,“ vysvětlil Standa. Hledali ale směr, který by se jim líbil, dával smysl a v němž by zároveň byli zastupitelní – a dospěli k závěru, že nejlepší cestou rozšíření bude chov slepic a prodej vajíček. Tak až letos v květnu pojedete kolem jejich pastvin v Přestavlkách, bude tam na kopci Vepří vedle koz pobíhat v nově vysazeném ovocném sadu hejno pasoucích se slepic...

jt

20. května, takže rodit se začíná zhruba od 1. března, je to ale plus mínus 14 dní,“ vysvětlil Standa. Vzpomněl na doby, kdy se jim krávy telily v prosinci až únoru, což bylo náročné nejen pro chovatele, ale i pro zvířata, která jsou celoročně venku a v zimě na pastevním zimovišti. Tehdy využívali služeb inseminátora. Poté, co do stáda pořídili plemenného býka Lojzu, se celá situace zjednodušila.

„Hrozně dlouho trvalo, než jsme se dočkali prvního masa,“ upozornila Věrka. Pro představu: jalovičky, které koupili, mohli zapustit až po ¾ roce, zhruba 285 dní pak byly březí, další dva roky potom tele rostlo... a skoro čtyři roky byly pryč. „Museli jsme o ně po celou dobu pečovat, příjmy byly téměř nulové. Začátky jsou vždycky těžké, ale vůbec nelitujeme, i když očekávání byla jiná. Čekal jsem, že náklady budou 10x nižší a výnosy 10x vyšší, a je to přesně naopak,“ usmívá se Standa. V současnosti mají ve stádu kromě plemenného býka 20 matek – březích krav, volky a jalovice na výkrm. Plemenné jalovice v kontrole užitkovosti byly, jako každý rok, na podzim prodány.

Dej krávě do držky, ona ti dá do dížky

Podle hospodáře bylo důležité naučit se, jak a čím zvířata nakrmit, aby dobře prospívala.

vážek, ale také se tam létají napít včely a další hmyz,“ popsal Standa.

Kdo se rozhodne hospodařit ekologicky, musí podle něj počítat s nižšími výnosy. Dotace, které díky tomu zemědělec dostane od státu navíc, jsou proto podle něj obhajitelné. „Když dostanu od státu či EU peníze, neznamená to, že za ně pojedu na dovolenou. Pokud něco dostanu na půdu, musím se o ni odpovídacím způsobem postarat, jsem v ekologii, tak o ni musím pečovat bez chemie. Dotace je za tu péči o půdu a o krajinu, třeba za to, že potom doma pijete čistší vodu, protože já nad vámi na kopci hospodářím ekologicky. Ano, mám na to příspěvek, protože mám menší výnosy, než kdybych používal chemii,“ vysvětlil.

Mrzí ho proto, že když někomu řekne, že je zemědělec, první co slyší, je „no jo, to jsi ty, ten, co bere dotace“. Ale tak to není. „V dnešní době si už málo lidí uvědomuje, co je zemědělství a chov hospodářských zvířat. Je to práce, kde musíte být 365 dnů v roce, zvířata nezajímá, že chcete jet na dovolenou, že jsou Vánoce či máte horečku. Musíte se o ně vždy postarat. Navíc do všeho toho jste absolutně ovlivněni počasím. Vůbec si ale nestěžuji a práci zemědělce bych za nic

Aberdeen angus

Plemeno skotu aberdeen angus je velmi odolné, nevdá mu nevládné počasí, naopak je zvyklé na chlad, déšť i sněh. Zvířata se sama rozhodují, zda zůstanou v zimovišti, nebo se půjdou projít. Jako jedno z mála plemen se dokáže pást i na zasněžených pastvinách. Angusy jsou středního vzrůstu, chybí jim rohy, na vrcholku hlavy mají výrazný hrb, takzvaný mezirožní val, a jsou buď celé černé, nebo červené. Dalším důležitým znakem tohoto plemene je jeho špičkové maso vzniklé šlechtěním, kdy se tuk, který je nositelem chuti, ukládá nejen do podkoží, ale i do svaloviny. Odborně se tomu říká intramuskulární ukládání tuku anebo mramorování. Všechna hovězí masa obecně jsou zdravá, protože obsahují esenciální aminokyseliny, železo a mnoho vitamínů.

Když do kraje vstoupil smrtihlav

Ten titulek, který jsem si „vypůjčila“ z rozsáhlé publikace Václava Šmeráka nazvané Mezi Vltavou a Sázavou 1961–2011, dokonale vystihuje jednu z jejích kapitol – tragickou dobu, kdy se tento kraj ocitl ve spárech nacistické orlice. Plánovala tady vybudovat cvičiště SS. Jaký byl nakonec účet jejího zdejšího hospodaření v letech 1942–1945? Ve stručnosti: 17 647 obyvatel bylo vystěhováno, zničeno bylo 188 domů, 264 studní, kilometry kanalizace a elektrického vedení, silně poškozeno bylo 296 obytných budov, mnoho kostelů a cest...

"Ploty nebyly, okna nebyly, dveře nebyly, všude bordel, a přitom než jsme se vystěhovali, museli jsme mít všechno zametený, i půdy, všechno, odevzdat klíče od baruku jsme museli... a když jsme přišli zpátky, tak to bylo zplundrovaný. Ale co jsme měli dělat, když to bylo naše? Tak jsme se museli vrátit," vzpomíná na poválečný „návrat domů“ Jan Zajíček z Vysokého Újezdu ve filmovém dokumentu z roku 2008 *Die Aussiedlung / Vystěhování*, který je součástí zmíněné knihy. Pamětník v něm také popisuje, s jakým strachem chodil vyklízet sklep plný nepořádku a slámy – nevěděl, jestli v něm není někde schován nějaký nástražný systém. Na nekalé praktiky ustupujících Němců ve filmu vzpomíná i další pamětnice, lékařka Eva Stupková z Hradištká: „Na zahradě byla obrovská dřevěná bouda se dvěma petlicemi a zámky a byla plná krabic, vypadaly jak obaly od bývalé cikorky, s nápisy „donamit“ a dokonce i šňůrami a rozbíškami. Oni to chtěli vyhodit do vzduchu a už to nestačili.“

Co předpovědělo nebe

„Starí lidé věřili, že velké katastrofy bývají předpovězeny znamením na nebi. V kraji, ostatně stejně jako v celé střední Evropě neobvyklý úkaz, polární záři, bylo možno pozorovat od Netvořic v lednu 1938 a nehrozila nadarmo. Přišlo období, které bylo srovnatelné s největšími historickými pohromami a v případě vítězství nacistů nad spojenci se mohlo změnit ve skutečnou apokalypsu,“ píše Václav Šmerák ve výše zmiňované knize v úvodu kapitoly Kraj ve spárech nacistické orlice. Připomíná, že první zprávy o zřízení vojenského cvičiště se objevily v roce 1942, ale nikdo si nedovedl představit, jak německy důsledná bude likvidace živého území plného české historie a tradic, vzpomínek i naplněných životů jednotlivců od právních Keltů až po tehdejší obyvatele. „I svědectví jejich životů mělo zmizet v propadlišti dějin

pod pomníky vítězné Říše," dodává Václav Šmerák. Mělo zmizet, ale naštěstí nezmi- zelo. A to nejen díky porážce nacistického Německa. Ale také díky Václavu Šmeráko- vi a jeho spolupracovníkům, kteří se před 15 lety pustili do zkoumání a zaznamenáva- ní událostí, které tak tragicky poznamenaly krajinu v klínu ohraničeném řekami Vltavou a Sázavou.

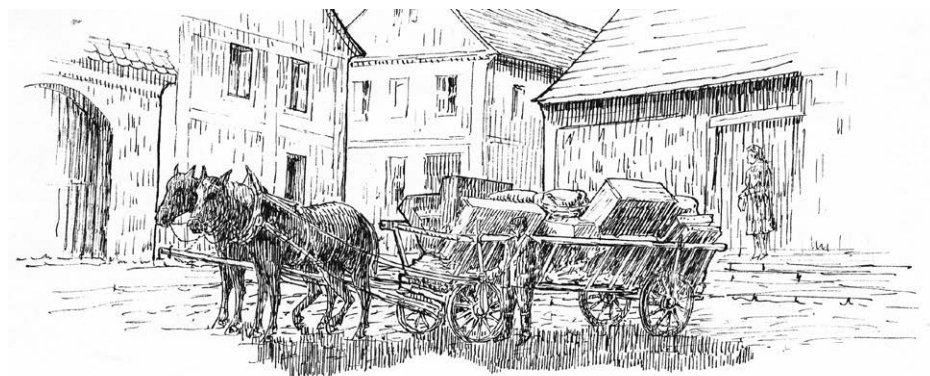
Tenkrát před 80 lety

„V důsledku zřízení vojenského cvičiště u Benešova jsou obyvatelé obcí Krňany, Tetín, Vysoký Újezd s osadou Větrov, Tuchyň s osadou Lhota a Maskovice, Blaženice s osadou Měřín, Dalešice, Jablonná s osadou Nebřich, Rabiň s osadou Loutí a Nedvězí, Břežany s osadou Vensov, Lešany, Hostěradice s osadou Rakousy, Hradištko s osadami Pikovice a Brunšov, Třebšín a Kamenný Přívoz (část obce na jih od Sázavy) povinni do 15. září 1942 vystěhovat se ze svého dosavadního bydliště...“ stálo ve vyhlášce Přesídlovací kanceláře ministerstva vnitra v Benešově, t. č. Netvořice, z 16. června 1942. A to byla jen první etapa (pozn. *nacisté plánovali pět etap, během nichž se mělo přestěhovat až 35 000 lidí*). Obyvatelé začali shánět nová bydliště, silnice byly plné povozů s domácím vybavením, hospodářským náčiním i úrodou, kterou stihli sklídit, dobytkem... vystěhování v první etapě si s sebou mohli ještě vzít všechny majetek, později už to nebylo možné.

„Když jsme dostali od Němců glejt, že se máme vystěhovat, tak všichni v okolí hledali, kam půjdou, byli jsme ta první fáze vystěhování, tak jsme se přestěhovali k maminčiným rodičům do Hvozdnice, kteří měli také hospodářství, takže to, co jsme všechno pře-

i Miloslava Fulínová z Větrova: „Když jsme se prvně stěhovali, šli jsme v první etapě, tak to jsme si mohli vzít všechno, měli jsme prasata, krávy... ti, co šli v druhé etapě, už neměli nic.“

Kromě nechvalně proslulých SS hořů (*pozn. dvorů, které vznikly na katastrech vystěhovaných obcí a zajišťovaly zásobování SS cvičiště*) vzniklo na vystěhovaném území několik koncentračních táborů – v Hradištku, Bystřici, Lešanech... V Hradištku byl původně pracovní-výchovný tábor pro totálně nasazené Čechy, kteří se vyhýbali práci. Později se proměnil na vězení pro politické vězně, hlavně Francouze, Poláky, Němce, Italy a Rusy, kteří pracovali v nedalekém kamenolomu, upravovali silnice v okolí nebo hloubili protitankové příkopy u Trebsína. „Vězňové nebyli odborníci a oni (*pozn. Němci*) potřebovali lidi, kteří znali různé profese, a tak někteří místní se sem vraceli si přivydělat, oni už věděli, co se tady dělo a co se tu děje,“ vzpomněla s potlačovaným pláčem v dokumentu Die Aussiedlung / Vystěhování Eva Stupková z Hradištku a dodala: „Nemůžu jim to zazlívát, potřebovali uživit rodinu, byli hodní, vězňům háze-li do příkopu chleba, kůrky, když se kápoové nedávali, snažili se jim trochu pomoci. Žít tady bylo oťesné, 400 vězňů nacpaných ve dvou barácích po 200 lidech, měli jediný sud s pitnou vodou na den – všichni, měli jedno koryto na mytí – všichni. Oni dělali silnice, narovnali například serpentinu k Brunšovu, která byla do ‚es‘, udělali to rovně, a všechno pavé (*pozn. dlažební kámen*), všechny ty kostky tady zasazovali, tam je jejich krev a jejich pot. Většinou to byli Francouzi, oni sem dávali většinou cizojazyčné koncentračníky, aby se nemohli s českými lidmi domluvit,“ dodala Eva Stupková.

vezli z Krňan do Hvozdnice, tak se tam muselo vejít, a nebylo toho málo. Z vyprávění mého tatínka vím, že odvezl 40 nebo 50 fůr, což bylo seno, sláma, stroje, sekačky, pluhy, koňské povozy, nešli jsme jenom s kozou na provázku," vzpomíná v dokumentu *Die Aussiedlung / Vystěhování* Miroslava Pelíškové z Krňan. Rodina Jindry Schneidrové z Vysokého Újezdu se vystěhovala do Vlášimi vzdálené 40 kilometrů. „Každé ráno naložili úrodu a jeli do Vlášimi, ten, co kočoval, ten se vezl, ale tatínek mi vyprávěl, že těch 40 kilometrů šli 80x,“ řekla. Zavzpomínala

Stejně chmurné jako vystěhování byly i návraty domů po osvobození. Za všechny to ve zmíněném filmovém dokumentu shrnul Jaromír Petrášek z Krňan: „Ani jsme nečekali, jestli nám dají svolení, nebo ne...“, nakonec nás nechali sem nastěhovat zpátky, všude byl bordel a nepořádek po dobytku, který odvezli, všechno se muselo vyklízet, bylo tady práce moc, nevěděli jsme, co dřív, nebyly soboty, neděle, nebylo nic, bylo to furt jenom honem honem... Neměli jsme z toho vůbec nic, akorát škodu. Co jsme nahospodařili tam (pozn. v přechodném bydlíšti po

vystěhování), to jsme vrazili sem, abychom se mohli přestěhovat zpátky. Po válce jsme nedostali ani korunu od nikoho, slibovali, že nás odškodní..., ale vůbec nic jsme nedostali“.

... odpustit ano, ale zapomenout nelze

Prožité příkoří za druhé světové války znamenalo obyvatele kraje mezi Vltavou a Sázavou na desítky let. Už proto by se na něj nemělo zapomínat. Ale přímých pamětníků ubývá... Proto je tak moc cenné úsilí všech, kteří tento tragický odkaz připomínají. Deset let k nim patří i Společenství pro historii Mezi řekami z.s. – stojí za tradicí vzpomínkových akcí na dobu násilného vystěhování regionu, na základě jeho iniciativy vznikly desítky materiálů od slohových a výtvarných prací školáků po nespočet novinových článků a televizních zastavení, dokumentárních filmů nebo disertačních a bakalářských prací. Za zmínku stojí například pořad České televize Historie.cs s Vladimírem Kučerou, který nezištně pomohl otevřít cestu k historickým pramenům. Obdobně přispěla Akademie věd ČR, Vojenský historický ústav, Regionální muzeum v Jílovém u Prahy, Muzeum Podblanicka, Hornické

muzeum v Příbrami nebo Státní okresní archiv v Benešově. K lepšímu poznání historie pomohl Almanach Ohlédnutí, který společenství vydalo, nebo kniha Cvičiště Benešov! Vstup zakázán! autora Petra Kose. Historik Tomáš Zouzal pak ve své knize Zabráno pro SS poprvé zpracoval regionální historii v celostátním i v evropském kontextu. Osudové události ale připomínal také country festival Třebsínské zvonění nebo příležitostné noviny společenství Mezi řekami a obce Krňany...

„Snažili jsme se po celou dobu upozorňovat na to téma, vznikla celá řada dokumentů v České televizi, které shrnovaly celou situaci. Souběžně s tím ale vznikala i historická linka mapující, co tady vlastně bylo před cvičištěm. Patří sem mimo jiné Vysoký Újezd s kostelem Narození Panny Marie z 13. století s románskými základy – místo, kde stálo středověké tvrzisko a kudy procházela keltská stezka. Popsali jsme bývalé středověké město Sekanku, dali jsme dohromady historické materiály o Hradištku, objevili pro veřejnost prvního jahodáře v Čechách Rudolfa Strimpla...“ vypočítal Václav Šmerák

Všechny tyto věci podle něj nepřímo navazují na kraj, který chtěli Němci vystěhovat a germanizovat. „V tom vidím nutnou souvislost, protože připomínat si jenom druhou světovou válku a s ní spojené roky, které byly nepříjemné a lidé odsud museli odejít, aby se pak rychle zase vrátili, tak to je jen jeden fakt. Vztah k domovu se však nebuduje pár let, ale po celá staletí, a zdejší lidé, i když to neřekají nahlas, tak vědí, nebo jsou tady nějakým způsobem zakořenění. Bylo proto dobré připomenout třeba i historii státnosti zdejšího kláštera na Ostrově, který vřel modeloval krajinu v pásu mezi Vltavou a Sázavou až po Jílové. Pak přišli na Hradištko premonstráti, kteří církev víc otevřeli lidem. Je tady Svatovítská kapitula, která vlastnila lešanský zámek... Je to tedy krajina s tradi-

cí, krajina, která si nezasluhovala být připomínána jenom jako cvičiště,“ popsal Václav Šmerák mnohaletou iniciativu spolku Mezi řekami a jeho příznivců.

Z pohledu vystěhování regionu je podle něj rok 2022 jakýmsi „finále“ vzpomínkových aktivit. „Podařilo se vydat publikaci Ohlédnutí II / Vystěhování ze středu Čech mezi Vltavou, Sázavou, Benešovem a Sedlčany 1942–1945. Tento sborník dokumentů a prací studentů navazuje na publikaci Ohlédnutí – Almanach 1942–2012, která vyšla v roce 2012. Myslím si, že to byl dobrý počín a závěr celé skoro 15leté epochy a už bude na mladé generaci, aby si to nesla dál,“ věří Václav Šmerák. Těší se také na třetí setkání – vzpomínku obyvatel vystěhovaného regionu – v Senátu Parlamentu ČR, které se uskuteční 23. září 2022. První vzpomínková akce se tu uskutečnila z popudu tehdejšího senátora a bývalého starosty Neveklova Karla Šebka (1951–2015) v roce 2012 a zúčastnilo se jí na 200 lidí z vystěhovaných vesnic a měst, o pět let později se s politiky v Praze sešli podruhé.

Vzpomínkové akce

› Letošní 80. výročí vystěhování regionu připomene řada akcí. Například příležitostné noviny společenství Mezi Vltavou a Sázavou. Na konci loňského roku odstartovala své putování v Jílovém u Prahy venkovní výstava Když pampelišky nekvetly, která přiblížila historii koncentračního tábora Hradištko s doplněním historie vystěhování regionu. Expozici připravila Lucie Hašková, Václav Šmerák, Tomáš a Martina Tichých ve spolupráci s Regionálním muzeem v Jílovém.

Součástí vernisáže byla přednáška o odchodu vojsk SS ze zabraného prostoru a pořad o Karlu Hašlerovi, který byl zavražděn v koncentračním táboře Mauthausenu, ale jeho písničky se „zpívaly“ třeba v koncentračním táboře v Bystřici u Benešova. Letos bude výstava ke zhlédnutí v Hradištku, Lešanech a dalších místech. Připravuje se přednáška v Městské knihovně v Benešově.

› Byla vyhlášena dětská literární soutěž Krajina za mlhou věnovaná tématu vystěhování regionu. Vyhlášení výsledků proběhne v rámci setkání v Senátu 23. září 2022.

› V distribuci je publikace z cyklu Staletí mezi Vltavou a Sázavou – vystěhování – Ohlédnutí II, která obsahuje ukázky z disertačních prací studentů a historiků věnovaných tematice vystěhování regionu. Jednotlivé práce jsou v celém znění vystaveny na www.mezirekami.cz. Publikaci lze zakoupit v informačních centrech v Neveklově a Benešově, v knihovně v Hradištku nebo si ji lze objednat na www.mezirekami.cz, e-mail: info@mezirekami.cz.

› V souvislosti s 80. výročí vystěhování regionu byly rekonstruovány webové stránky Mezi řekami – www.mezirekami.cz –, kde jsou zveřejněny všechny dostupné knihy, materiály, dokumenty a filmy s tematikou vystěhování.

› V rámci multizánrového festivalu Třebsínské zvonění se 2. července 2022 uskuteční setkání obyvatel vystěhovaných obcí, na němž bude představena maketa pomníku vězňům koncentračního tábora Hradištko, zastřelených při budování protitankového příkopu u Třebsína v závěru 2. světové války.

Jahody, tramping a válka

Proč se Václav Šmerák začal zajímat o historii kraje mezi Vltavou a Sázavou? „Shodou osudových náhod – díky rodině, manželce, vojně, kterou jsem prožil v Kamýku nad Vltavou, ale hlavně proto, že jsem chtěl znát víc o místě, kde žiju. Tak jsem si ozřejmil pár věcí, které se vázaly k jahodám, druhé světové válce a nakonec i k trampingu, protože táta jezdil na Proudý (pozn. *Svatojánské proudy – kolébka českého trampingu*), a všechno to hledání historie se mi spojilo i do trochu osobních vzpomínek,“ vysvětlil.

Václav Šmerák pochází ze staré zahradnické rodiny, která hospodařila na konci 19. století na pokraji Prahy ve Vršovcích. A právě k onomu zahradnictví se váže řada příběhů. Jeden z nich například vzpomíná Alberta Vojtěcha Friče (1882–1944), etnografa, cestovatele, botanika a spisovatele přezdívaného Lovce kaktusů. „Měl u nás skleník s kaktusy. A naši pro něj nakonec vážali v roce 1944 i pohřební věnec,“ vypráví Václav Šmerák. Traduje se podle něj i to, že měli v zahradnictví tajnou schránku, z níž si během druhé světové války vyzvedávali zprávy odbojáři ze zpravodajsko-sabotážní skupiny Tři králové. Tou schránkou byl květináč, kterému se říkalo Kaktusák. „Bylo to ale všechno hrozně dávno a táta vždycky říkal jenom střípky. Až teprve později je bylo možné vložit do té mozaiky,“ popsal.

Jedním z dalších střípků byly i jahody. Kolébkou jejich pěstování v Čechách se staly Krňany. Přivezt je sem na konci 19. století nechal od přítele z Ameriky nájemce hospodářského dvora Svatovítské kapituly v Teletíně na Chlístově Rudolf Strimpl. „Na přelomu 19. a 20. století se v Praze jahody ve velkém nepěstovaly, vozily se od Vysokého Újezdu, z Hradištku atd. Na jaře tam vždycky musel někdo z našeho zahradnictví jet na nákup a domluvit objednávky, protože záhon jahod, který jsme měli u plotu, by poptávku zákazníků nepokryl,“ přiblížil Václav Šmerák. Když se pak řízením osudu ocitl v letech 1994–96 v Teletíně, zjistil, že bydlí v jednom křídle statku jahodáře Strimpla a že vesnice, ve které žije, byla za druhé světové války SS hofem, a že celá ta oblast byla vystěhovaná.

Z bývalého rodu zahradníků vzešli v budoucnu lékaři a učitelé, rodinná tradice zanikla a zbyly jenom vzpomínky. „Naše rodina byla trochu přímo-nepřímo tady s tou krajinou spojená, proto jsem se o to začal zajímat,“ popisuje Václav, který vystudoval FAMU. Podporu našel u řady přátel, mimo jiné spisovatele, novináře a scenáristy Vladimíra Kučery z pořadu ČR Historie.cs, který ho seznámil s řadou historiků. S dokumentaristou Josefem Dlouhým v roce 2008 natočil první snímek o vystěhování, následně pak vznikly další dva dokumenty. Významného spolupracovníka našel i v senátorovi Karlu Šebkovi... „Otázka vzpomínek na vystěhování má více poloh – jiná je u místních, jiná u generace dnešních mladých, kteří tyto informace přejímají,“ upozornil Václav Šmerák. Připomněl, že když téma vystěhování před lety otevřeli, neměli možnost opřít se o literaturu. V současnosti už existuje řada knížek, filmů i odborná publikace. Zdrojem cenných informací jsou také disertační práce studentů, ať už se věnují přímo historii, nebo téma zpracovali ze zájmu. „Na některých příkladech ukázali problematiku vystěhování v širších souvislostech. Vezměme si,

že krajina mezi Sázavou a Vltavou, kolem Štěchovic a Slap, byla velice zádumčivá, dalo by se říct i trochu smutná, protože zemědělství se tady příliš nedařilo, řeka bývala na jaře velice krutá a těch pár luk na svazích nemohlo lidi uživit. Takže v letech 1920–25 toto území bylo jednou z nejchudších částí Čech. Nešlo tedy jenom o vystěhování, o 30 000 lidí, kteří odsud museli odejít, ale šlo taky o to, že ta krajina, která byla celá staletí zkoušená, dostala ještě takovou ránu v podobě cvičiště,“ dodal Václav Šmerák.

Po tomto zjištění byl podle něj ke zkoumání historie části regionu mezi Vysokým Újezdem a klášterem na Ostrově už jen krok. „Celá ta enkláva patřila od roku 999 k jednomu z prvních osídlení, které řídil klášter na Ostrově, zakládaly se tady statky, kostely, celá krajina byla v dobrém slova smyslu kolonizovaná až do husitských válek, takže měla i svoji obrovskou tradici. A pak přijde okupační armáda a ve jménu svých ‚velkolepých‘ cílů zničí kde co. Je to vlastně víc než hřích, je to jizva, která tady zůstala dodnes,“ uzavřel Václav Šmerák své povídání.

jt

PRO PAMPELIŠKU

Kdykoli se na jaře rozzáří žluté terče pampeliškových květů, připomenu si vyprávění přítele, který přežil věznění v koncentračním táboře na Hradištku.

Francouzští zajatci vyhledávali na cestě do práce rašící listy pampelišek, které jim svou chutí připomínaly salát. Trhali je a pojídali, aniž dbali na kruté rány, které jim při tom uštěďovali němečtí kápoři. Jednomu drobnému chlapci se takový úlovek obvykle nepodařil. Až jednou – bylo to v dubnu 1945, kdy bylo zajatcům přikázáno kopat hluboký protitankový příkop u Třebšína, spatřil nad sebou rozkvétající „pissonlit“, jak Francouzi tuto květinu nazývali. Kývala na něho na okraji příkopu a on se bez váhání pokusil pro ni vyškřábat. Marně na něj volali jeho kamarádi, snad je ani nechtěl slyšet. Určitě neslyšel výstřel dozorce, jenž na něj zamířil. Padl zpátky na dno příkopu a v tuhoucích prstech svíral rozkvétající poupátko toho jara, které pro něj – kdyby zůstal naživu – mohlo být předzvěstí svobody.

MUDr. Eva Stupková

Ohlédnutí II / Vystěhování ze středu Čech

„Na začátku druhé světové války v Německu soupeřily jednotky SS a Wehrmachtu o výcvikové prostory. SS v té době prakticky neměly žádné vojenské cvičiště. Území mezi Vltavou a Sázavou po Benešovi a Sedlčany bylo jako vojenský újezd paradoxně vybráno již v období masarykovské republiky Československou armádou, nicméně nebylo využíváno...”

Rozšířena měla být cvičiště na Vyškovsku, Milovicku a v Brdech, čímž by byl český živel rozdělen, nemohl by komunikovat a tím by po válce došlo k jeho vytlačení,” píše se v úvodu publikace *Ohlédnutí II / Vystěhování ze středu Čech mezi Vltavou, Sázavou, Benešovem a Sedlčany 1942–1945*. Tento sborník, který u příležitosti 80. výročí vystěhování regionu vydal Mezi řekami, z.s., navazuje na publikaci z roku 2012 nazvanou *Ohlédnutí – Almanach 1942–2012*.

Ohlédnutí II je sborníkem dokumentů a ukázek prací studentů na téma 2. světová válka s orientací na vystěhovaný prostor ve středu Čech – Neveklovsko, Benešovsko a Sedlčansko. „Vzbuzený zájem o historii dává jednu jistotu do budoucna. Nemuseli bychom znovu opakovat některé staré chyby...” uvádí publikaci její editor Václav Šmerák.

Sborník otevírá příběh účastníka protinacistického odboje a později jedné z obětí komunistického režimu Josefa Zvěřiny ze Sedlčanska zpracovaný historikem a ředitelem Hornického muzea Příbram Josefem Velflem.

Další článek srovnává vystěhované oblasti na Milovicku, v Brdech, na Benešovsku a Vyškovsku, jiný popisuje poválečnou obnovu Maršovicka. Další text přibližuje konec 30. a 40. let 20. století na Benešovsku prostřednictvím svědectví dobových kronik a pamětníků. V dalších kapitolách se píše o nacistické Praze nebo zemědělství Protektorátu Čechy a Morava či se skládají střípky z mozaiky protektorátní společnosti.

Součástí publikace je také čtyřdílný text historika Tomáše Zouzala „Cvičiště Böhmen“ publikovaný v časopise *Historia Bellica* v letech 2018–2019. Kapitola s názvem *Vraždy posledních dnů války: Hradištko – Závist – Třebšín* pak přináší podstatné části záznamu výpovědi očitých svědků masakrování zbídačených vězňů koncentračního tábora v Hradištku. Součástí publikace je i seznam 21 vybraných prací dokumentujících dobu 2. světové války v Čechách a na Moravě. Jejich kompletní obsah je ke zhlédnutí na www.mezirekami.cz/dizertacni-prace/.

OHLÉDNUTÍ II

VYSTĚHOVÁNÍ ZE STŘEDU ČECH MEZI VLTAVOU, SÁZAVOU, BENEŠOVEM A SEDLČANY

Sborník dokumentů
a ukázek prací
studentů

1942–2022

Století mezi Vltavou a Sázavou – Mezi řekami, z.s.

Publikaci lze zakoupit v informačních centrech v Neveklově a Benešově, v knihovně v Hradištku nebo si ji lze objednat na www.mezirekami.cz, e-mail: info@mezirekami.cz.

jt

Jaro v Regionálním muzeu v Jílovém u Prahy

Stejně jako chmurná nálada nás zima pomalu, ale jistě opouští a my pro Vás máme spousty skvělých novinek a pozvánek do muzea, kde můžete načerpat jarní náladu, něco se přiučit a hlavně se pobavit!

Nesmrtelné umění představí Spolek Dráteník a jeho přátelé v rozmanité výstavě **Drátenické řemeslo**, kde můžete obdivovat překrásné drátěné kousky tradičních i netradičních postupů, tvarů a různých materiálů, které díla neobyčejně ozvláštňují. Přijďte se podívat na krásu drátěných výrobků na vlastní oči! Výstava potrvá do 18. 4. 2022. Na výstavu naváže dlouho očekávaná akce a oblíbená tradice **Setkání dráteníků v muzeu**, která se bude konat 12. 3. Uvidíte předvádění řemesla, dětské dílničky a prodej výrobků. Program bude doplněn také přednáškou a komentovanou prohlídkou výstavy.

Letos jsme také konečně znovuzahájili na dva roky přerušený přednáškový cyklus **Muzejní akademie** na téma „9 NEJ české archeologie“. Přednášky probíhají od 17. 2. do konce roku a jejich seznam najdete na webových stránkách muzea.

Další skvělou zprávou je, že výstava s názvem **Císař se zlatem ve jméně** oslavující 1900 let od narození Marca Aurelia, nesmrtelného filosofa na trůně, je prodloužena až do 27. 3. 2022! Kromě samotného císaře uvidíte například krásné rekonstrukce římské domácnosti nebo vojenského tábora a mů-

žete si například vyzkoušet sestavit fyzikální zázrak římského oblouku.

A nezapomínáme ani na přírodu. I letos se dočkáte pokračování oblíbeného **cyklu přednášek Ing. Vojtěcha Ptáčka, Ph.D.** Tentokrát se kromě řezů ovocných dřevin zaměří také na choroby a škůdce peckovin a jádrovin. Přednášky budou probíhat od 17.00 v termínech 17. 3. (Choroby a škůdci peckovin) a 28. 4. (Choroby a škůdci jádrovin).

Již 2. dubna také zahajujeme **provoz našich tří historických štol na zlato**, které jsou otevřeny od dubna do října. Štola sv. Josefa a štola sv. Antonína Paduánského jsou v měsících červenec–srpen otevřeny od úterý do pátku v čase od 12.00–17.00. Všechny tři štolky, včetně štoly Halíře, mají pak jednotnou otevírací dobu o víkendech a svátcích od 10.00 do 17.00.

A protože jsou již za dveřmi také oblíbené jarní „barevné“ svátky, můžeme se 9. 4. těšit na tradiční **Velikonoční předvádění** lokálních výrobků šikovných řemeslníků, prodej a výrobu zvykoslovných předmětů a hraček, barvení kraslic, pletení pomlázek a kreativní dílničky pro děti. Nebude chybět ani velikonoční jarmark na náměstí a zpívání jarních písniček.

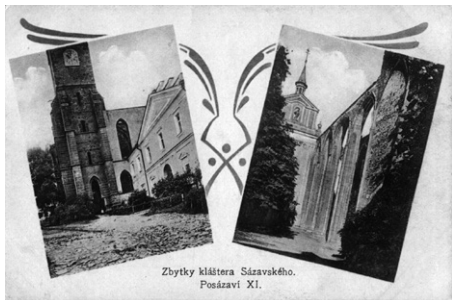
Letos se také chystáme zavést další novou muzejní tradici a oslavit 23. 4. **Den Země**. Pro rodiny s dětmi bude připraven pestrý

program – tematické tvoření, při kterém se naučí, že recyklovat se vyplatí. Ukážeme si, co pro přírodu můžeme udělat, a kdo bude chtít, může si zahrát hru „Objevování přírody!“

Dana Chmelíková,
Regionální muzeum v Jílovém u Prahy

Jarní novinky v Sázavském klášteře aneb až se jaro zeptá...

Nejen zahrádkářům moudré knihy a jejich zkušenosti říkají, že o dobré úrodě rozhoduje jejich úsilí již v zimě a v předjaří. Stejně tak jako oni v zimě pracují a chystají se na jarní sázení a setí, aby (dá-li dobré počasí v čase vegetačního roku) byla bohatá úroda, jinak je tomu na památkách.

Také Národní památkový ústav a jeho pracovníci v Sázavském klášteře vědí, že až začne jarní sluníčko hřát, příroda se probouzet a doufejme, že i ustupovat koronavirová epidemie, opět se probudí i chuť k výletům, cestám za poznáním, k aktivnímu odpočinku a kultivované zábavě na našich památkách. Jaké zajímavosti a novinky pro vás Sázavský klášter chystá v sezóně 2022?

„Především chci říci, že nejen obrazně, ale i skutečně v tomto období připravujeme sadbu léčivých bylinek do naší klášterní zahrádky. Výsledek našeho „farmaření“ budou moci zakusit především skupinky školní mládeže nebo menší skupinky seniorů, pokud se zúčastní některého našeho interaktivního programu s tvůrčími dílnami. Očekáváme, že oblíbeným bude právě program nazvaný **Klášterní lékárna**, kde naši návštěvníci v inovovaných interaktivních programech budou moci čichat, chutnat, poznávat a tvořit s těmito voňavými a užitečnými dary přírody,“ přibližuje kastelánka kláštera Slávka Matoušová jeden z tvořivých programů. Sázavský klášter ho bude nabízet skupinám již od dubna, zpravidla v pátky, v letním období také pro jakéhokoliv zájemce a rodiny. „Interaktivní programy s dílnami pro malé i velké jsme nabízeli již loni, byly oblíbené a sami jejich účastníci nám dali spousty inspirací a drobných nápadů, které jsme vzali vážně a programy inovovali pro letošní rok tak, aby byly ještě lepší,“ konstatuje kastelánka.

Milou novinkou bude pro jakéhokoliv návštěvníka i tzv. **Markétina knihovna**. „Loni zemřela na leukémii má kamarádka, která před několika lety stála u myšlenky oněch knihoven, které se nacházejí ve veřejném prostoru a kdokoli si z nich může knihu krátkodobě nebo dlouhodobě půjčit. Markéta byla kultivovaná vzdělaná dáma s třemi, dnes již dospělými dětmi a velmi si přála, aby její rozsáhlá pestrá knihovna – od kvalitní dětské literatury přes naučnou, duchovní, krásnou literaturu i cizojazyčné knihy – dále kolovala mezi lidmi. Před svým odchodem za horizont tohoto světa vyjádřila přání, aby její knihy byly k užítí a potěšení návštěv-

níků Sázavského kláštera,“ přibližuje Slávka Matoušová novou službu návštěvníkům. Ve volně přístupném vestibulu u piana, které bylo kdysi vlastnictvím posledních majitelů zámku (po zrušení kláštera Josefem II. byl areál Sázavského kláštera zámekem světských pánů), je již umístěna dřevěná zámeková knihovna, stolečky a židličky a po zpracování darovaných knih se začne zaplňovat Markétinými knihami. Při čekání na prohlídku nebo při relaxaci na severní klášterní zahradě si návštěvníci budou moci knihami listovat nebo si je budou moci dlouhodobě zapůjčit a odnést domů.

Další novinkou, tentokrát pro méně trpělivé návštěvníky, kteří nebudou chtít čekat na začátek skupinové prohlídky, bude od začátku dubna také možnost zakoupit si **audiovideoprohlídku** a poučeně si procházet areálem kláštera sami a vlastním tempem. Výhodou je i to, že jim prohlídka klášterem zůstane na jejich chytrém telefonu libovolně dlouhou dobu a budou se k ní moci i vracet. Návštěvník, který bude mít zájem o tuto variantu prohlídky, si po úhradě vstupného v pokladně stáhne pomocí QR kódu na svůj telefon s daty výklad namluvený profesionálním hercem a naplněný historickými archivními fotografiemi z archeologických výzkumů a také se záběry z české videohry studia Warhorse „Kingdom come: Deliverance“. „Aplikace obsahuje nejen historii kláštera, ale nabídne i obrazové archivní situace, které návštěvník už kolem sebe nevidí, nebo jen v náznaku. Bude je moci porovnávat a lépe se orientovat. Bonusem této prohlídky jsou i tři krátké videoarty z interiérů kláštera doplněné hudbou, chorály i staroslověnským jazykem, které návštěvníka vtáhnou do atmosféry skutečného živého kláštera. Pro nás má tvorba tohoto typu prohlídky ještě i tu hodnotu, že na ni spolupracovala kromě profesionálů i řada dobrovolníků bez nároku na odměnu. Zmínila bych například docenta Josefa Bartoně, vyučujícího řečtinu a staroslověnštinu na Teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze, mladé vědecké pracovníky z Archeologického ústavu Akademie věd ČR, místního ochotnického herce Radka Tupého nebo poutníka a dobrovolnici Moniku Tomášů,“ vzpomněla na některé ze svých spolupracovníků kastelánka. Tento typ prohlídek správa kláštera nabízela již na podzim předešlého roku návštěvníkům některých speciálních prohlídek, ale od dubna letošního roku již budou ve standardní nabídce.

Obnova kláštera pokračuje

Velkou novinkou letošního roku pak bude pokračování rekonstrukcí a obnov areálu kláštera v péči Národního památkového ústavu. Navazuje na obnovy kostela sv. Prokopa, fary a nedostavěného gotického trojlodí ve správě římskokatolické farnosti, které byly řízeny a financovány římskokatolickou farností a financovány z evropských finančních prostředků a jsou farností také provozovány jako poutní místo. Správa kláštera pod vedením Národního památkového ústavu tak

dnes provozuje prohlídky areálu s výjimkou kostela s expozicí věnovanou sv. Prokopovi.

„Pokud jde o obnovy klášterního areálu v péči Národního památkového ústavu, mohu potěšit příznivce kláštera zprávou, že již letos se začne odívat žlutobílá neorenesanční věž lešením a započne její rekonstrukce zvenčí i zevnitř, včetně celé přístupové cesty na její vrchol. Stejně tak se dočká své obnovy autentické gotické sklepení. Oba dosud neběžně přístupné prostory bychom rádi premiérově a nově představili návštěvníkům v roce 2024. Součástí této etapy obnovy, která je financována z národních zdrojů, budou taky velmi žádoucí opravy krovů a střech ostatních klášterních budov,“ seznamuje kastelánka s dalšími plány, které byly pečlivě připravovány v loňském roce. „Ráda bych proto o jednom letošním dubnovém víkendu pozvala zájemce z řad veřejnosti na speciální prohlídky všemi prostorami, které tato rekonstrukce čeká, aby se s fotoaparátem, svými otázkami a případně i s podněty a nápady mohli do těchto prostor podívat, jak vypadají a v jakém stavu jsou dnes, seznámili se se zajímavostmi projektu a vizemi proměn a po obnovení přišli znovu. Některé z těchto prostor se totiž následně stanou standardními návštěvníckými trasami. Budou vypadat jinak a je možné, že návštěvníci na nich najdou i některé své nápady na jejich vybavení. Vždycky totiž máme radost, když to nejsme jen my, ale i návštěvníci, kteří se s námi mohou na proměnách podílet a být jejich součástí,“ dodala Slávka Matoušová.

A v nadějném očekávání jsou i další novinky, o kterých se v těchto týdnech rozhoduje a na jejichž přípravě se také v tomto zimním období zatím „skrytě“ pracuje. Asi nejzajímavější z nich je příprava obnovy tzv. svatoprokopské jeskyně (objevené ve skále nad řekou v 50. letech 20. století P. Methodem Klementem, benediktýnským mnichem z Emauzského kláštera a farářem sázavského kostela sv. Prokopa) a jeskyni obklopující přilehlé zahrady, které dosud z důvodu zchátralosti nikdy nebyly běžně návštěvníkům přístupné. Na studiích a projektech, které již jsou hotovy, se správou kláštera v minulých letech spolupracoval právě Klášter Emauzy, aby obnova těchto historicky, duchovně i přírodně hodnotných míst v areálu opět zazářila duchem, který ji vtiskl svatý Prokop a jeho pokračovatelé.

sm

Do Sázavy za svatým Prokopem

Sázavský klášter – jeho založení je spojeno s počátky české státnosti a kultury. Patří mezi nejvýznamnější památky z doby utváření přemyslovského státu, je třetím nejstarším mužským klášterem v Čechách, byl centrem slovanské liturgie a vzdělanosti. Především je ale spojen se jménem sv. Prokopa, patrona české země. K němu odkazuje a jeho představuje nový prohlídkový okruh, který tu od loňského roku provozuje církevní subjekt – Římskokatolická farnost Sázava. Přístupný je celoročně.

Části areálu spravované Národním památkovým ústavem, tedy kapitulní síň, křížová chodba s obnovovanými nástěnnými malbami, refektář, expozice Svatoprokopská Sázava nebo severní zahrada se základy kostela sv. Kříže, jsou otevřeny od dubna do října.

Poutní areál sv. Prokopa tvoří kostel sv. Prokopa, torzo gotického trojlodí s věží, fara a zahrada mezi nimi. Majitelem všech těchto objektů, které jsou národní kulturní památkou, je farnost. Kostel a jeho okolí prošly v posledních letech náročnou rekonstrukcí. Nový prohlídkový okruh nazvaný Český patron sv. Prokop byl otevřen v dosud nepřístupných částech kostela. Návštěvníky zavede do nové kaple sv. Barbory a galerie sv. Prokopa, uvidí obnovené varhany nebo nově pojatou kryptu s ostatky sv. Prokopa.

Ostatky sv. Prokopa

Centrem Sázavského kláštera je kostel s kryptou, v níž je uložena část ostatků sv. Prokopa. Krypta se nachází v místech, kde byl sv. Prokop kdysi pochován. Původní chrám ale v 15. století zpusťl a jeho strop se zřítil. Prokopovy ostatky byly později vyvednuty a převezeny do Prahy. V 17. století vrátil pražský arcibiskup Matouš Ferdinand Sobek z Bílenberka do Sázavy rámě sv. Prokopa, ostatek, který byl oddělen od těla světce už v roce 1205 a byl přechováván v katedrále sv. Víta v Praze. Tím ožila úcta k sv. Prokopu a věřící začali opět putovat do Sázavy. V den 950. výročí Prokopovy smrti, 25. března 2003, byl v kryptě sázavského chrámu symbolicky obnoven Prokopův hrob.

Dřevěný koflík sv. Prokopa

V sázavském chrámě se nachází také dřevěný koflík se lžičkou, které prý světec vyrobil vlastníma rukama. Sv. Prokop údajně z této nádoby dal napít knížeti Oldřichovi a voda se přeměnila ve víno. První zmínka o tomto koflíku pochází ze 13. století, za husitských bouří byl ukraden, zloději ho ale cestou z kláštera přes vrch Veletín odhodili. Po jisté době

ho našla jedna sázavská žena a odevzdala ho pánům z Valdštejna na Komorním Hrádku. Za třicetileté války byl koflík také uchráněn před zničením a v roce 1669 byl vrácen klášteru. Po zrušení kláštera Josefem II. se opět ztratil – našel se v roce 1811 v Broumově.

Milostný obraz sv. Prokopa

Zajímavý je také milostný obraz sv. Prokopa, zachycující údajně světovou tvář po jeho smrti. Obraz byl pravděpodobně namalován kolem roku 1600 a původně byl umístěn v klášterních ambitech. Od poloviny 17. století jsou mu přisuzovány zázračné úkazy – sv. Prokop prý otvíral oči, díval se okolo sebe na lidi v kostele a výraz jeho tváře se měnil. Obraz byl přenesen do kostela, kde zázraky pokračovaly. Arcibiskupská konzistoř 27. dubna 1711 zvláštním dekretem prohlásila svědectví o nadpřirozených jevech za pravdivá, obraz sv. Prokopa byl uznán za milostný a den sv. Prokopa 4. červenec byl prohlášen polodenním svátkem. Obraz zázračně přežil i velký požár v roce 1746.

Na svatoprokopskou legendu odkazuje celá řada míst v Sázavě a jejím okolí. Třeba studánky nebo pověstná Čertova brázda.

Studánka Vosovka

Leží na opačném břehu řeky, než stojí klášter. Podle mnohých je místem, kde sv. Prokop proměnil vodu ve víno při setkání s knížetem Oldřichem. Také zde byli v dřívějších dobách i dnes mnozí lidé vyslyšeni, když s vírou pili vodu ze studánky a prosili o uzdravení.

Kromě Vosovky jsou v okolí i jiné svatoprokopské studánky, například Rakovka na Bílém Kameni, kde je velký kámen – Lůžko sv. Prokopa. V Čerenicích je studánka Habrovka, v Chotouni Prokopka. Na všech těchto místech byly zaznamenány četné zázraky na přímluvu sv. Prokopa.

Prokopova (Čertova) brázda

Podle legendy ji vyorál sv. Prokop s ďáblem zapřaženým do pluhu – odtud nynější název „Čertova“.

Původně se jí ale říkalo Brázda sv. Prokopa, jak ji nazval Jan František Beckovský ve své Poselkyni starých příběhů českých. Podle starších map kdysi vedla od Sázavy až do Chotouně, v současnosti je znatelná jen na svém začátku mezi Sázavou a Uhlířskými Janovicemi. Roklinou, kterou zde vytváří, prochází prostá křížová cesta, která vybízí k rozjímání v tichu přírody.

Severní zahrada

Na tomto místě byla již v době slovanských mnichů a možná již v době sv. Prokopa laická osada spojená s klášterem. Mohli to být např. řemeslníci pomáhající při stavbě chrámu nebo službách v klášteře, ale s největší pravděpodobností tu byli nemocní, staří a chudobní, o které se mniši starali a sloužili jim. Mniši zde postavili kostelík ve východním stylu zasvěcený sv. Kříži. Jeho základy

byly odkryty v minulém století. Podle archeologických výzkumů sloužil později kostel a jeho okolí také jako pohřebiště.

Z historie Sázavského kláštera

Nachází se v místě, kde se na začátku 11. století v jeskyni nad řekou Sázavou usadil poustevník jménem Prokop. Časem kolem sebe shromáždil komunitu poustevníků, která se kolem roku 1032 díky přemyslovským knížatům Oldřichovi a jeho synovi Břetislavovi proměnila v benediktinský klášter. Zvláštností kláštera byla po celé 11. století slovanská liturgie. Klášter tak navázal na někdejší dědictví věrozvěstů Velké Moravy sv. Cyrila a sv. Metoděje. Slovanští benediktini v Sázavě vytvořili řadu významných slovanských písemných památek. Klášter proslul i jako místo, kde chudí a nemocní nacházeli zastání a uzdravení. Opat Prokop zemřel 25. března 1053. Byl pochován v dřevěném chrámu, který za svého života se svými druhy vybudoval.

V roce 1055 za vlády knížete Spytihněva II. byli Prokopovi žáci ze Sázavy vyhnáni, zpět byli povoláni v roce 1061 knížetem a budoucím prvním českým králem Vratislavem I. Sázava se stala křižovatkou na hranici kulturního světa západního a východního křesťanství. V tomto období byl vybudován v klášterním areálu první kamenný kostel, který byl v roce 1070 zasvěcen sv. Kříži. Archeologické základy této zajímavé stavební památky, které byl pravzorem chrám Anastasia v Jeruzalémě, byly objeveny v 70. letech 20. století archeoložkou Květou Reichertovou a k vidění jsou v severní zahradě klášterního areálu.

V roce 1785 byl tzv. Josefskou reformou klášter zrušen a přestavěn na zámek. Za první republiky emauzští benediktini usilovali

o návrat na slovanskou Sázavu, odkoupili proto část zámku, prelaturu a pozemky patřící ke klášteru. Na Sázavu přišel P. Metod Klement OSB, který započal s obnovou, jeho plány ale přerušila válka a následný nástup komunistů k moci. V roce 1951 převzala klášter Národní kulturní komise a místo bylo vyhlášeno národní kulturní památkou. Ta se však postupně z původně poutního a duchovního

centra proměnila v historickou a turistickou atrakci. V roce 2016 byl kostel sv. Prokopa s gotickým torzem a farou vrácen církvi, která se snaží o obnovu poutního místa sv. Prokopa v duchovním i hmotném slova smyslu.

Za informace a fotky děkujeme Římskokatolické farnosti Sázava.

jt

Kontaktní údaje:

Web: <https://www.sazavskyklaster.cz/>
FB Sázavský klášter – poutní místo
sv. Prokopa. Tel.: 777 907 908 (kastelán)
a 776 229 671 (farář).

Web NPÚ:

<https://www.klaster-sazava.cz/cs>

Muzeum umění a designu se chce víc otevřít školám i seniorům

MUD* Zvýšit spolupráci se školami i oslovit domovy seniorů – s takovým předsevzetím převzala v lednu Muzeum umění a designu (MUD) v Benešově jeho nová ředitelka Gabriela Francová. „V čem vidím výrazný, dosud nevyužitý potenciál, je muzejní edukace a vhodná nabídka vzdělávacích programů pro různé skupiny návštěvníků, a to nejenom pro děti, ale také pro naše starší spoluobčany nebo lidi se zdravotním postižením. Chtěla bych zintenzivnit spolupráci s místními školami tak, aby byla vzájemně přínosná pro obě strany,“ říká. Na základě zpětné vazby od učitelů by pak muzeum mohlo zkvalitnit svou nabídku.

Základní směřování muzea tak, jak bylo nastaveno jejími předchůdci, zůstane zachováno. Zároveň je třeba v dramaturgii muzea reagovat na aktuální vývoj společnosti. „Naše muzeum má navrženou koncepci do letošního roku, takže zcela logicky je třeba uvažovat o střednědobé strategii na další tři čtyři roky. S kolegy z muzea jsme již zahájili debatu ohledně cílů, kterých chceme v rámci muzejní činnosti dosáhnout a jakou cestou by se mohla ubírat budoucí dramaturgie výstav. Každopádně předpokládám, že naše úvahy a náměty budou dostávat konkrétnější kontury až v době letních prázdnin,“ upřesňuje nová ředitelka, která jedním dechem dodává: „Mým přáním je, aby si do benešovského muzea našli cestu také místní a opakovaně se k nám vraceli. Třeba i do muzejní kavárny, která je otevřena i o víkendy a navíc v době, kdy jsou ostatní kavárny ve městě ještě zavřené. Od února jsme upravili také otevírací dobu muzea, abychom vyšli vstříc školám,“ říká.

Právě práce s dětmi je podle ní jedním z klíčů k postupnému zvýšení návštěvnosti – jejich prostřednictvím může do muzea přilákat i jejich rodiče a prarodiče. Je to důležité zejména v současnosti, kdy se kulturní instituce kvůli epidemiologickým opatřením potýkají s poklesem zájmu veřejnosti. „Návštěvnost v posledních dvou letech – i kvůli covidu – není optimální. Návštěva muzeí, stejně jako divadel a kin, je pro řadu lidí ‚zbytnou‘ věcí, kterou k životu nepotřebují. Pokud má rodina omezený rozpočet, ze kterého navíc čím dál více ukrájí rostoucí ceny potravin

a energií, tak si dvakrát rozmyslí, do čeho nakonec investuje. A když jí pak něco málo zbude, ne každá se rozhodne jít do muzea,“ popisuje Gabriela Francová nynější nepříznivou situaci. Benešovské muzeum je navíc podle ní specifické svým zaměřením zejména na výtvarné umění, architekturu, průmyslový nebo grafický design někdejšího Československa, stejně jako jeho povinností je mapovat historii Benešovska. „MUD není masovou atrakcí a ze své podstaty jí ani nemůže být,“ upozornila. Soustředit se proto chtějí mimo jiné na osvědčené vzdělávací programy pro školy a veřejnost.

Salon výtvarníků, literární festival a Ivan Kafka

Po více než dvou letech představuje MUD opět přehlídku regionálního umění **Salon výtvarníků Benešovska**, a to prostřednictvím široké palety uměleckých přístupů z oblasti volného umění i designu. Svou tvorbu tu do 24. dubna vystavuje více než 25 amatérských a profesionálních umělců. K vidění je krajinomalba, ilustrace, komiks, videoart, autorský šperk, abstraktní i figurální sochy nebo různé druhy fotografie.

V Šimově síni bude 29. března jedna ze „zastávek“ šestého ročníku **Benešovského literárního festivalu**, který proběhne od 8. března do 5. dubna. Jeho součástí jsou autorská čtení, setkání se spisovateli a literárně-dramatické pořady.

Od 15. května do 18. září bude v muzeu výstava **Ivan Kafka / Zmámení mámením**, která je poctou umělci k jeho 70. narozeninám. Přehlídka bude mít retrospektivní část, kde budou umístěny dokumentace a kresby Kafkaových projektů od roku 1975 až do současnosti a soubor projektů a jejich realizace od roku 1981 do současnosti. V rámci výstavy bude také znovu instalován projekt o mhoucí nemohoucnosti. V největším prostoru vznikne nová instalace Zmámení mámením, která celé výstavě dala i název a která je připravena přímo pro MUD.

Z novinářky ředitelkou muzea

Gabriela Francová se narodila a vyrostla v Benešově. Je absolventkou Univerzity Karlovy, kde vystudovala žurnalistiku a také veřejnou a sociální politiku. Již během vysoko-

školského studia pracovala v České televizi jako moderátorka a redaktorka publicistického magazínu Nedej se, programová hlasatelka nebo jako moderátorka pořadu Kultura s Dvojkou. Posledních 15 let působila na ústředí České školní inspekce, kde měla na starost agendu vztahů k veřejnosti a zahraničních vztahů. Svou úlohu vidí především v manažerské práci, odborné záležitosti přenechává týmu kurátorů a správců sbírek, kteří se problematice věnují a na něž se může spolehnout.

Další informace jsou na www.mudbenesov.cz.

jt

Otvírací doba

pondělí: zavřeno

úterý–pátek: 9.00–12.00, 13.00–17.00

sobota–neděle: 10.00–12.30, 13.00–18.00

Vrstvy města (Benešova)

„Když jsem se narodila, rodiče bydleli v ban- ce, tedy na dnešním městském úřadě. V dru- hém patře, kde jsou dnes kanceláře, byly tři byty. Bydlela tam nějaká paní Řihová a Budi- lovi. Tehdy v této budově sídlila Státní banka československá. Můj táta byl bankovní úřed- ník, který jen seběhl dolů a byl v práci...“, vzpomíná benešovská rodačka Soňa Veisová v knize Vrstvy města. Onu banku – nyní- ší městský úřad – byste v Benešově našli na adrese Masarykovo náměstí 5/266. Její popis včetně fotografické dokumentace je jednou z „20 kapitol o architektuře města“, které tvoří jádro publikace vydané loni v listopa- du benešovským Muzeem umění a designu. Autorky Lenka Chýlová a Barbora Pavliš v ní jedinečným způsobem popisují nejen přesný architektonický a historický vývoj vybraných staveb v Benešově, ale i příběhy s nimi spoje- né a význam, který mají pro město jako celek.

„Jednotlivé kapitoly jsou provázané nejen postupným vývojem města, ale i význam-

nými obyvateli, kteří se na jejich výstavbě často podíleli ať již z pozice investora či ar- chitekta. Právě jejich citace, společně s vý- povědmi dalších lidí, kteří jsou s budovami spojeni, najdete v každé kapitole,“ upozor- ňují autorky. A tak se třeba u výše zmíněné banky/spořitelny můžete dočíst nejen to, co jejímu vzniku předcházelo a proč její projekt zadalo vedení peněžního ústavu architek- tovi Otakaru Novotnému, nebo vzpomínku Soni Veisové, ale také zajímavé postřehy au- torova vnuka architekta Tomáše Novotného.

Kniha vypráví mimo jiné příběh benešovské radnice, jejíž přestavba je oceňovaným dí- lem kolektivu vedeného Josefem Pleskotem, dočtete se v ní o pohnutém osudu piaristické koleje nebo Hotelu Pošta, o Malém náměs- tí, o zmrtvýchvstání někdejší Okresní hos- podářské záložny (nynějšího Muzea umění a designu), o torzu klášterního kostela na Karlově, o projektu Hotelu Karlov z dílny renomovaného architekta Ladislava Lábu-

se, o Domově pro seniory ve Villaniho ulici, o domu v proluce ve Vlašimské ulici, o ob- jektu Sboru Znovuzrození v Čechovské ulici, o Modré a Bílé kostce, o Gymnáziu, o bývalé Okresní nemocenské pokladně, o Pivova- ru Ferdinand, vile J. Váni a vile paní Kláry, o učilišti v Černošské ulici, o koupadlech nebo nádraží.

Ale víte co? Nejlepší je si tuto atypickou kni- hu připomínající turistického průvodce pro- stě vzít, nechat se jí vést ulicemi města a tě- šit se z nevšedního zážitku. Nebojte se, že zabloudíte – autorky do ní neopomněly při- ložit ani podrobnou mapu Benešova. Milou pozorností je i soubor 10 pohlednic s měst- skými motivy doplněných citacemi známých osobností i anonymních účastníků ankety, kterou autorky uspořádaly v rámci přípravy knihy. Kniha stojí 390 korun a k dostání je v Muzeu umění a designu.

jt

Pivovar Ferdinand uvařil pro Univerzitu Karlovu nealko Slušné číslo

Pivovar Ferdinand uvedl loni v listopadu na trh nový ležák Slušné číslo. Patentova- ná receptura nealkoholického piva vznikla ve spolupráci Výzkumného ústavu Pivovar- ského a sladařského, a.s., a Matematicko-fy- zikální fakulty Univerzity Karlovy. Zlatavý mok je exkluzivně k dostání v univerzitních menzách a bufetech Culina Carolina, do budoucna se počítá také s jeho distribucí v maloobchodní síti. Slušné číslo je mladším sourozencem už zavedené „čtrnáctky“ Pěkný číslo z produkce benešovského pivovaru.

Spojení inovací a nejlepších tradic českého pivovarnictví je charakteristické pro nápo- je uváděné na trh pod společnou značkou „pí“vo. „Kolegové z Matfyzu přišli s touto iniciativou už dříve a myslím, že podobné nápady je potřeba podporovat. Osobně oce- ňuji, že další z řady nápojů inspirovaných symbolikou Ludolfova čísla je od základu inovativní a nealkoholický. Díky tomu nejde o nějakou marketingovou ozdobu, ale o dů- stojnou, vtipnou a originální prezentaci celé Univerzity Karlovy,“ uvedl rektor UK Tomáš Zima.

Unikátní nealkoholické pivo Slušné číslo vzniklo díky kvasinkám *Saccharomyces ce- revisiae* izolovaným z vinařského prostředí. Ty během kvašení pivovarské mladiny tvoří jenom omezené množství alkoholu, ale při- tom produkují kvalitní a dobře pitelné ne- alkoholicke pivo s potlačenou mladinovou chutí. Studené chmelení dodává Slušnému číslu svěží citrusové aroma s tóny tropické- ho ovoce.

Pivovar Ferdinand propojuje stoleté zkuše- nosti s přelomovými inovacemi. „Používáme klasickou českou technologii a nejkvalitněj-

ší suroviny, včetně vlastního humnového sladu. Mladinu vaříme dvourmutovým způ- sobem, zakládáme si na odděleném spodním kvašení a dokvašování v ležáckém tanku. To všechno jsme zvládli i při použití netradič- ních vinařských kvasinek, přidaných ve fázi zrání přímo do piva. Díky nim je Slušné číslo celkově vyvážené a chuťově sladčené bez do- minantní chuti,“ vysvětluje jednatel Pivova- ru Ferdinand Petr Dařílek.

Více na www.slusnecislo.cz

red

Benešovský Pivovar Ferdinand založil roku 1897 ar- cívévoda František Ferdinand d'Este a dodnes vaří pivo podle tradičních receptur. Nabízí čtrnáct druhů spodně kvašených piv od klasické desítky a speci- álního polotmavého piva Sedm kulí či jedinečného bezlepkového piva až po nové nealko Slušné číslo. Součástí pivovaru je ojedinělá humnová sladovna, která vyrábí slad nejen pro potřebu benešovského pivovaru, ale zásobí jím i další pivovary po celé České republice i zahraničí. Pivovar Ferdinand v průměru ročně uvaří na 29 000 hektolitřů piva.

Nanuk Rigoletto z benešovského Pinka získal značku KLASA

Nanuk Rigoletto s příchutí panna cotta & ma- liny z benešovské firmy Pinko a.s. v lednu zís- kal národní značku kvality KLASA. Oceněný nanuk je tvořen smetanovým krémem s jem- nou příchutí panna cotty, do kterého je spi- rálovitě zatačen příjemně nakyslý malinový sorbet. Nanuk pokrývá belgická bílá čokolá- da a zdobí sušené maliny.

Společnost PINKO byla založena v roce 1991 a zabývá se především výrobou zmrzlín.

Ve své produkci spojuje tradiční receptury a důraz na lokální suroviny s využitím mo- derních výrobních postupů.

Národní značku kvality KLASA uděluje od roku 2003 ministr zemědělství mimořádně kvalitním potravinářským a zemědělským výrobkům. Administraci značky provádí Státní zemědělský intervenční fond. Ná- rodní značku kvality získává výrobce na tři roky. Logo KLASA slouží spotřebitelům

k lepší orientaci na trhu při rozeznání vý- jimečně kvalitních produktů v porovnání s běžně dostupnými potravinami. V sou- časnosti mohou spotřebitelé nalézt značku KLASA na obalech celkem 976 produktů od 267 českých a moravských výrobců. Další informace a kompletní seznam oceně- ných produktů jsou dostupné na stránkách www.eklasa.cz.

red

Tvořivě v Netvořicích

Nová expozice městského muzea, modernizace veřejného osvětlení, vybudování nových a opravy starých chodníků, vybavení kuchyně základní školy, nové podlahy v mateřské škole... to je jen malý výčet investic, které se v posledním roce realizovaly v Netvořicích. To všechno dohromady za víc než 15 milionů korun. Většinu z nich pomohly uhradit dotace.

„V posledních osmi letech jsme na dotacích získali téměř 100 milionů korun,“ řekla starostka Monika Šlehobrová. Největší náklady, a to zhruba 105 milionů korun bez DPH, si vyžádala stavba čistírny odpadních vod s kanalizací. Městys na ni získal dotaci 68,8 milionu korun ze Státního fondu životního prostředí a 2,2 milionu korun ze Středočeského kraje. Z vlastního rozpočtu na to vydal 2,6 milionu korun a zbývajících necelých 37 milionů korun pokryl z úvěru. „Dotace nám pomůžou udělat spoustu práce, které bychom z vlastních zdrojů nikdy nezvládli,“ dodala starostka. Letošní rozpočet městysu ve výši kolem 28 milionů korun je přebytkový a díky tomu budou peníze na realizaci dalších projektů, například opravy dalších chodníků nebo kabin na fotbalovém hřišti.

Městské muzeum v Netvořicích

Letos na jaře se po kompletní rekonstrukci znovu otevře netvořická muzeum. Nová expozice v prvním patře představí zejména rozsáhlou sbírku týnecké kameniny, doplněnou o dva muzejní unikáty – vysoká historická jízdní kola. Jedním z nich je bicykl Jana Bartáka, který vznikl někdy v polovině roku 1886. Bartáková rodina, která žila v neďalekém Neveklově, věnovala kolo muzeu

v 60. letech minulého století. Nová expozice vyšla na 1,190 milionu korun, z toho dotace pokryla 752 000 korun. Během letošní zimy nechal městys zrekonstruovat na vlastní náklady ještě dvě místnosti v přízemí muzea, kde vznikne stálá expozice věnovaná vystěhování kraje během 2. světové války a prostory pro pořádání tematických výstav.

Školy i spolky

Loni městys dokončil dva projekty podpořené prostřednictvím MAS Posázaví z Programu rozvoje venkova (PRV). Jedním z nich byla modernizace kuchyně ZŠ Netvořice, která dostala nové gastrotechnologické vybavení. Realizace projektu stála 605 000 korun, z toho výše dotace činila 484 000 korun. Z téhož programu byl podpořen také projekt MŠ Netvořice – nová podlahová krytina a vybavení jedné třídy vyšly na 229 000 korun, z nichž dotace pokryla 183 000 korun.

S administrativní pomocí obce získala dotaci z PRV také Tělovýchovná jednota Sokol Netvořice, a to na rekonstrukci a vybavení sokolovny. Z celkových nákladů projektu ve výši 1,467 milionu korun uhradila dotace 999 998 korun.

Netvořice požádaly také Národní sportovní agenturu o dotaci na rekonstrukci kabin a tribuny na fotbalovém hřišti. Kabin na městys převedla tělovýchovná jednota, pozemky v celém sportovním areálu získal bezúplatně po mnohaletém jednání od Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových.

Za zvýšení bezpečnosti

Na opravy poškozených komunikací, které

byly většinou důsledkem stavby kanalizace, navázala oprava chodníků podél frekventovaných krajských silnic. Nejnáročnější byly práce v Hrubínově ulici v úseku od kostela (křižovatky ulice Pražská) po konec Netvořic ve směru na Benešov. Jejich součástí byly opravy, případně nové dešťové vpusti, obruby, opěrné zdi nebo osvětlené bezbariérové přechody. Z celkových nákladů 6 654 238 korun pokryla dotace z Integrovaného regionálního operačního programu 3,3 miliony korun. Další chodníky opravil městys z vlastních zdrojů a bude v tom pokračovat i letos. Požádal například Ministerstvo pro místní rozvoj o dotaci na opravu povrchu vozovky a rozšíření parkovacích stání na Sídlišti II.

Loni se v Netvořicích podařilo dokončit také výměnu veřejného osvětlení. Projekt s názvem Snížení energetické náročnosti veřejného osvětlení podpořilo Ministerstvo průmyslu a obchodu z dotačního titulu Efekt 2021. Celková cena se vyšplhala na 3,326 milionu korun, z toho výše dotace činila 1,663 milionu korun.

jt

Oprava návesního rybníka ve Mstěticích

Návesní rybník ve Mstěticích u Maršovic loni prošel rozsáhlou rekonstrukcí. Nádrž byla odbahněna, původní betonové panely z hráze sneseny a nahrazeny zhutněným jilem a rovinaninou z lomového kamene. Rybník dostal nový požerák i nové zábradlí podél místní komunikace vedoucí po jeho hrázi, opraven byl i bezpečnostní přeliv. Na zhruba dvacetimetrový úsek břehu nechal Městys navézt písek – vznikl tak příjemný vstup do vody pro plavecké nadšence. Obnova rybníka byla finančně nejnáročnější loňskou akcí městysu. Stála 1 744 421 Kč, z toho rovným jedním milionem korun na ni přispěl Středočeský kraj.

Firma Greenman s.r.o. pana Pavla Richtera předala městysu Maršovice dokončenou opravu návesního rybníka ve Mstěticích v polovině loňského července. Během léta pak geodetická kancelář BNĚO s.r.o. Benešov zaměřila hráz rybníka a firma Martina Dobeše zpracovala manipulační řád vodního díla. Veškeré podklady byly v září předloženy Jiřímu Klímovi a Blance Rittigové z odboru vodního hospodářství MěÚ Benešov, kteří dílo zkolaudovali.

Opravený rybník byl potom slavnostně předán veřejnosti. Na jeho hrázi čtyřicítka účastníků akce vyslechla slova starosty Bohumila Ježka. Ve své řeči vzpomněl úryvkem, čteným ze zderadické kroniky, i na stavbu této nádrže v šedesátých letech minulého století. Několik slov pronesl také zhotovitel stavby Pavel Richter. Závěrečným řečníkem slavnosti byl Michal Hřebíček, který promluvil jménem mstětických občanů a Spolku Hájek.

Přímo na hrázi pak zahrál k poslechu několik písní Český šraml Honzy Slabého. Po společném přídělu patřilo oficiální zakončení mstětického setkání malému Adamu Hnilicovi, který do rybníka vypustil rybu splněných přání. „Hájkaři“ pak pro všechny připravili výborné pohoštění a již neformální zábava pokračovala v klubu Milana Rezka do večerních hodin.

Věříme, že malebně se zrcadlící vodní plocha bude zdobit střed Mstět v nezměněné podobě co možná nejdéle.

Bohumil Ježek, starosta

Seznam partnerů Místní akční skupiny Posázaví a jejich kontaktní údaje k 1. 1. 2022

Název subjektu	Sídlo/adresa trvalého bydliště	Zástupce subjektu pro MAS	Oblast působení
Fyzická osoba bez IČ – občan			
Adriana Ondračková	Týnec nad Sázavou, K Náklí 94, 257 41	Adriana Ondračková	služby
Ing. Lucie Onderčaninová	Týnec nad Sázavou, Na Hlínkách 597, 257 41	Ing. Lucie Onderčaninová	služby
Ing. arch. Iveta Jirásková	Krchleby 4, Křečovice, 257 56	Ing. arch. Iveta Jirásková	služby
Nestátní neziskové organizace			
Cesta integrace, o.p.s.	Říčany, Masarykovo náměstí 6/17, 251 01	Mgr. Alena Radová	sociální oblast
Českomoravská myslivecká jednota, z.s., - okresní myslivecký spolek Benešov	Benešov, Tyršova 1902, 256 01	Ing. Jan Slabý	environmentální oblast
Historický klub z.s.	Týnec nad Sázavou, Klusáčkova 2, 257 41	Václav Pošmurný	historie, kultura a památky
Lidem blíž z.s.	Řehovice 21, Maršovice, 257 56	Ing. Hana Bačíková	děti, rodina, sociální oblast
Mateřské centrum Hvězdička, z.s.	Benešov, Vančurova 1146, 256 01	Ing. Jana Čechová	děti, ženy, rodina, vzdělávání
MC Kulišek	Bystřice, Ješutovo náměstí 115, 257 51	Vanda Pechová	děti, ženy, rodina, vzdělávání
Náplava Sázavy, spolek	Kamenný Újezdec 30, Kamenný Přívoz, 252 82	Bc. Věra Weinerová	kultura a památky
Ochrana fauny ČR o.p.s.	Hrachov 13, Svatý Jan, 262 56	Pavel Křížek	ekologie, děti, ochrana přírody
RUAH o.p.s.	Benešov, Křížkova 2158, 256 01	Mgr. Marta Vacková	sociální oblast
Rytmus Střední Čechy, o.p.s.	Benešov, F. V. Mareše 2056, 256 01	Mgr. Pavla Fleischhansová	sociální oblast
Římskokatolická farnost Benešov	Benešov, Na Karlově 92, 256 01	Roman Lutz	církev
Sdružení pro ochranu kulturního dědictví – Zlenice	Senohraby, Příčná 61, 251 66	Vladimír Havelka	kultura a památky
Sdružení rodičů při Gymnáziu Benešov z.s.	Benešov, Husova 470, 256 01	JUDr. Ondřej Kuchař	děti a mládež, vzdělávání
Sdružení SPORT, z.s.	Tloskov 1, Neveklov, 257 56	PhDr. Radka Jiroušková	děti, rodina, sport
Spolek Karel IV.	Praha 1, Lázeňská 2, 118 00	Ing. Alois Maceška	kultura a památky
Spolek Mateřské centrum Motýlek, Týnec nad Sázavou	Týnec nad Sázavou, Okružní 520, 257 41	Bc. Ludmila Klimusová	děti, ženy, rodina, vzdělávání
SPOLEK POSÁZAVSKÝ PACIFIK	Čerčany, Havlíčkova 445, 257 22	Ing. Miroslav Tvarůžka	kultura a památky
TSK SALTA Benešov	Struhařov 68, 256 01	Karel Maršálek	kultura, děti, sport
ZÁŠKOLÁK, z.s.	Postupice, Školní 153, 257 01	Jana Jiřová	děti a mládež, vzdělávání
Život v Hradci a okolí - spolek	Hradec 1, Stříbrná Skalice, 281 63	Ing. Evžen Zeman, CSc.	kultura a památky
Podnikatelé			
Bisport s.r.o.	Týnec nad Sázavou, Ing. Fr. Janečka 511, 257 41	Bc. Lenka Řihová	cestovní ruch
Příběh s.r.o.	Týnec nad Sázavou, Ing. Fr. Janečka 511, 257 41	Jaromír Biolek	cestovní ruch
ELTSEN a.s.	Benešov, Jana Nohy 1237, 256 01	Ing. Jiří Stibůrek	cestovní ruch
Hotel Všetice s.r.o.	Všetice 6, Netvořice, 257 44	Karolína Mikšíková	cestovní ruch, zemědělství
Ing. Jiří Sternberg	Jemniště 1, Postupice, 257 01	Ing. Jiří Sternberg	cestovní ruch, zemědělství
Miroslav Němec	Týnec nad Sázavou, Brodecká 466, 257 41	Miroslav Němec	cestovní ruch
Mgr. Jana Perníčková	Heroutice 1, Neveklov, 257 56	Mgr. Jana Perníčková	cestovní ruch, zemědělství
Obce a města			
Obec Čerčany	Čerčany, Václavská 36, 257 22	Mgr. Martin Richter	veřejná správa
Obec Hradištko	Hradištko, Chovatelů 500, 252 09	Lucie Hašková	veřejná správa
Obec Jankov	Jankov, Na náměstí 14, 257 03	Bc. Jitka Jonsztová	veřejná správa
Obec Kamenný Přívoz	Kamenný Přívoz 285, 252 82	Jiří Patera	veřejná správa
Obec Kozmice	Kozmice 12, Benešov, 256 01	Helena Matoušková	veřejná správa
Obec Krhanice	Krhanice 46, 257 42	Mgr. Aleš Papoušek	veřejná správa
Obec Křečovice	Křečovice 9, Neveklov, 257 56	Robert Nečas	veřejná správa
Obec Lešany	Lešany 23, Netvořice, 257 44	František Ludvík	veřejná správa
Obec Stranný	Stranný 39, Neveklov, 257 56	Josef Červ	veřejná správa
Město Benešov	Benešov, Masarykovo náměstí 100, 256 01	Mgr. Zdeněk Zahradníček	veřejná správa
Město Bystřice	Bystřice, Dr. E. Beneše 25, 257 51	Kateřina Adamová	veřejná správa
Město Jilové u Prahy	Jilové u Prahy, Masarykovo náměstí 194, 254 01	Jiří Zápal	veřejná správa
Město Neveklov	Neveklov, nám. Jana Heřmana 80, 257 56	Ing. Michal Hašek	veřejná správa
Město Sázava	Sázava, Náměstí Voskovce a Wericha 356, 285 06	Mgr. Vladimír Dvořák	veřejná správa
Město Týnec nad Sázavou	Týnec nad Sázavou, K Náklí 404, 257 41	Bc. Věra Velková	veřejná správa
Městys Kácov	Kácov, Jirsíkova 157, 285 09	Mgr. Soňa Křenová	veřejná správa
Městys Maršovice	Maršovice 89, 257 55	Mgr. Bohumil Ježek	veřejná správa
Městys Netvořice	Netvořice, Mírové náměstí 19, 257 44	Monika Šlehobrová	veřejná správa
Svazky obcí			
CHOPOS	Chotýšany 54, 257 28	Ing. Miroslav Kratochvíl	společné aktivity obcí
Státní organizace			
Lesy České republiky, s.p.	Benešov, Želetinka 12, 256 01	Ing. Petr Kjučukov	lesy
Školy			
Gymnázium Benešov	Benešov, Husova 470, 256 01	Mgr. Roman Hronek	vzdělávání

Tři dny v roce nestačí

8.-10. dubna 2022

Projekt Čistá řeka Sázava, realizovaný společností Posázaví o.p.s., je zaměřen na úklid okolí jedné z nejromantičtějších českých řek. Naši přízeň si ale zaslouží každé místo, kde žijeme, sportujeme, setkáváme se s přáteli, kam jezdíme na výlety. Nezapomínejte, že příroda potřebuje naši pomoc po celý rok! Nevíte, jak na to? Nechte se námi inspirovat! Podoba akce bude záviset na aktuální epidemické situaci.

Projekt Čistá řeka Sázava je dobrovolnická, čistě nekomerční aktivita financovaná z dotací obcí, z příspěvků sponzorů a dalších dárců.

JAK SE ZAPOJIT?

- ▶ jako dobrovolník při úklidu
- ▶ poskytnutím materiální pomoci
- ▶ darováním příspěvku na sbírkový účet 1249-326666339/0800

POVODÍ VLTAVY

PODROBNĚJŠÍ INFORMACE NALEZNETE NA

W www.cistarekasazava.cz **f** [@cista.reka.sazava](https://www.facebook.com/cista.reka.sazava) **@** rekasazava@posazavi.com

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro regionální rozvoj
Integrovaný regionální operační program

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Zpravodaj Posázaví > Číslo 1 – Ročník 2022 < Za informace uvedené v článkách jsou odpovědní jejich autoři. Fotografie jsou z archivu Posázaví o.p.s. a od dopisovatelů. Šéfredaktorka PhDr. Jaroslava Tůmová (jt), tel.: 602 216 637. **Posázaví o.p.s.** • kancelář Masarykovo náměstí 1, 256 01 Benešov. Své dotazy, připomínky a příspěvky můžete zasílat na e-mail: tumova@posazavi.com. **MK ČR E 15860**